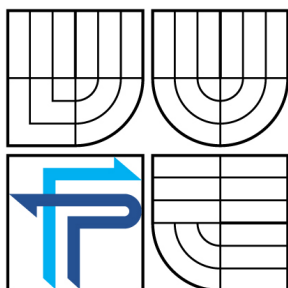

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ
ÚSTAV FINANCÍ

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT
INSTITUTE OF FINANCES

POROVNÁNÍ DAŇOVÝCH SYSTÉMŮ ČESKÉ A SLOVENSKÉ REPUBLIKY

COMPARATION OF TAX SYSTEMS OF THE CZECH AND SLOVAK REPUBLIC

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE
AUTHOR

PETRA KRAICOVÁ

VEDOUCÍ PRÁCE
SUPERVISOR

Ing. KAREL BRYCHTA, Ph.D.

BRNO 2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Kraicová Petra

Daňové poradenství (6202R006)

Ředitel ústavu Vám v souladu se zákonem č.111/1998 o vysokých školách, Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně a Směrnicí děkana pro realizaci bakalářských a magisterských studijních programů zadává bakalářskou práci s názvem:

Porovnání daňových systémů České a Slovenské republiky

v anglickém jazyce:

Comparison of Tax Systems of the Czech and Slovak Republic

Pokyny pro vypracování:

Úvod

Teoretická východiska a popis současného stavu

Analýza problému a současné situace

Vlastní zhodnocení a návrhy

Závěr

Seznam odborné literatury:

KUBÁTOVÁ, K. Daňová teorie a politika. 2006. ISBN 80-7357-205-2

KUBÁTOVÁ, K. a kol.: Moderní průvodce daňovým systémem. Praha: Grada, 1994. ISBN 80-7169-020-1

MACHÁČEK, I. Fyzické osoby a daň z příjmů. 2008.
ISBN 978-7357-360-7

RYLOVÁ, Z a KYSELÁK, P. Mezinárodní dvojí zdanění 2007. ISBN 80-7263-354-6

SCHULTZOVÁ, A. a kol.: Daňovníctvo v SR. Súvaha. Braislava. 2004.

SOJKA, V . Mezinárodní zdanění příjmů. 2. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-354-6

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Karel Brychta, Ph.D.

Termín odevzdání bakalářské práce je stanoven časovým plánem akademického roku 2008/2009.

L.S.

Ing. Pavel Svirák, Dr.
Ředitel ústavu

doc. RNDr. Anna Putnová, Ph.D., MBA
Děkan fakulty

V Brně, dne 25.05.2009

Anotace

Bakalárska práca poukazuje na rozdiely v daňových sústavách Českej a Slovenskej republiky. Je zameraná na problematiku dane z príjmov fyzických osôb. Nachádza veľké odlišnosti v samotnom výpočte dane a v čiastkach znižujúcich základ dane či daň. V druhej časti práca rieši problematiku zamedzenia dvojitého zdanenia pri príjmoch plynúcich z oboch krajín. Analyzuje a vysvetľuje Smlouvu o zamezení dvojího zdanění a na příkladoch objasňuje postup riešenia rôznych situácií.

Annotation

Bachelor thesis highlights the differences in the tax systems of the Czech Republic and Slovakia. It is focused on the issue of income tax of individuals. It has found large differences in the actual calculation of taxes and the amounts reducing tax base or tax. In the second part, the work deals with the avoidance of double taxation on income arising from both countries. It analyzes and explains the Convention for avoidance of double taxation and on examples of clarifying the solutions of different situations.

Klíčová slova

Daňový systém, daň z příjmů fyzických osob, Smlouva o zamezení dvojího zdanění mezi ČR a SR, daňový rezident ČR, daňový rezident SR

Keywords

Tax system, personal income tax, convention for avoidance of double taxation, tax resident of Czech Republic, tax resident of Slovakia

Bibliografická citace bakalářské práce:

KRAICOVÁ, P. *Porovnání daňových systémů České a Slovenské republiky*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, 2009. 62 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Karel Brychta, Ph.D.

Prohlášení :

Čestně prohlašuji, že práce je původní a veškeré materiály, ze kterých bylo čerpáno jsou uvedeny v seznamu literatury v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

V Brně dne 25. 5. 2009

podpis

Obsah

1. Úvod.....	9
1.1. Ciele práce.....	10
1.2. Metódy použité v mojej práci.....	10
2. Teoretické východiská	11
2.1. Daňový systém.....	11
2.2. Daň a jej funkcie	12
2.3. Klasifikácia daní	13
2.4. Prvky daňovej techniky.....	14
2.4.1. Základné prvky daňovej techniky.....	15
2.4.2. Doplnkové prvky daňovej techniky.....	16
2.4.3. Daňové príjmy a ich percentuálny podiel na HDP v EU a eurozóne.....	17
3. Daňové systémy ČR a SR.....	19
3.1. Daňový systém ČR.....	19
3.1.1. Verejné príjmy.....	19
3.1.2. Daňový systém.....	21
3.1.3. Daňová reforma v oblasti dane z príjmu fyzických osôb.....	22
3.2. Daňový systém SR	23
3.2.1. Verejné príjmy.....	23
3.2.2. Daňový systém.....	24
3.2.3. Daňová reforma v oblasti dane z príjmu fyzických osôb.....	25
4. Komparácia daňových systémov ČR a SR	26
4.1. Daň z pridanej hodnoty.....	26
4.2. Spotrebné dane.....	26
4.3. Daň z nehnuteľností.....	27
4.4. Cestná daň/Daň z motorových vozidiel.....	27
4.5. Daň dedičská, darovacia a daň z prevodu nehnuteľností	27
4.6. Daň z príjmov právnických osôb.....	27
4.7. Daň z príjmov fyzických osôb.....	27
4.7.1. Základ dane.....	28

4.7.2.	<i>Položky odpočítateľné od základu dane v ČR</i>	30
4.7.3.	<i>Nezdaniteľná časť základu dane v SR</i>	30
4.7.4.	<i>Zľavy na dani v ČR</i>	30
4.7.5.	<i>Zľavy na dani v SR</i>	31
4.7.6.	<i>Sadzba dane</i>	31
4.7.7.	<i>Zhrnutie</i>	31
5.	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia medzi ČR a SR	33
5.1.	Postavenie medzinárodných zmlúv v českom a slovenskom právnom systéme	33
5.2.	Faktický dopad existencie zmluvy na zdaňovanie daňových rezidentov a nerezidentov.....	33
6.	Zdaňovanie medzinárodných príjmov u vybraných skupín poplatníkov	36
6.1.	Príjmy zo závislej činnosti.....	36
6.2.	Príjmy z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti.....	37
6.3.	Príjmy z kapitálového majetku	37
6.3.1.	Úroky.....	38
6.3.2.	Dividendy	38
6.4.	Príjmy z prenájmu.....	38
6.5.	Ostatné príjmy	39
7.	Príklady	40
7.1.	Príklad 1	40
7.1.1.	Rezident ČR.....	40
7.1.2.	Rezident SR.....	41
7.1.3.	Záver.....	42
7.2.	Príklad 2	43
7.2.1.	Rezident ČR dosahujúci príjmy zo SR.....	43
7.2.2.	Rezident SR dosahujúci príjmy z ČR.....	45
7.2.3.	Rezident ČR dosahujúci príjmy z ČR	46
7.2.4.	Rezident SR dosahujúci príjmy zo SR.....	47
7.2.5.	Záver.....	47

8. Návrhy a doporučenía.....	49
9. Záver	51
Zoznam literatúry	53
Zoznam použitých skratiek	57
Zoznam tabuliek a grafov.....	58
Zoznam príloh	59
Prílohy	60

1. Úvod

Zvolenie témy “Porovnanie daňových systémov ČR a SR so zameraním na zdanenie príjmov fyzických osôb” za tému mojej bakalárskej práce nebola v mojom prípade voľbou náhodnou. Dane sú súčasťou našich životov, či si to uvedomujeme, alebo nie. Bežný človek väčšinou ani neuvažuje nad vlastnými možnosťami, ani povinnosťami v oblasti daní a daňového plánovania. Unikajú mu súvislosti a tým pádom aj šance sa so svojimi daňovými povinnosťami vysporiadať, pokiaľ možno čo najvýhodnejšie vo svoj prospech.

Žijeme vo svete, kde sa ekonomika a spoločnosť stále rýchlejšie globalizujú. Nové technológie posúvajú a rušia niekdajšie pevné hranice nie len tie faktické, štátne, ale aj hranice v myslení ľudí, v možnostiach spolupráce na všetkých úrovniach a tiež v možnostiach uplatnenia vlastných schopností v ekonomickej oblasti mimo hranice našich domovských štátov.

Toto posúvanie a rušenie hraníc však so sebou prináša okrem výhod a nových možností aj väčšie nároky na znalosť zákonného rámca a platných predpisov, ktoré sa našej činnosti dotýkajú. Podľa skúseností z vlastného okolia viem, že téma medzinárodného zdanenia je pre väčšinu ľudí veľkou neznámou.

Vzhľadom na to, že Česká a Slovenská republika sú si navzájom veľmi blízke, či už z dôvodu neexistencie jazykovej bariéry, alebo podobnosti kultúry aj práva, mnoho ľudí si volí za svoj druhý domov práve túto susednú krajinu. Z tohto dôvodu som si zvolila oblasť daní a medzinárodného zdanenia príjmov práve v týchto dvoch krajinách.

Práca je rozdelená do piatich častí. Prvá časť je venovaná základným teoretickým pojmom a východiskám zdanenia. Táto časť má čitateľovi vysvetliť základné pojmy, princípy zdanenia, spôsoby merania daňového zaťaženia s cieľom „vtiahnuť“ ho do daňovej problematiky. Druhá časť charakterizuje samostatne daňový systém Českej a Slovenskej republiky, pozornosť je venovaná najmä daňovej reforme a zdaňovaniu príjmov fyzických osôb. Nasleduje porovnanie týchto systémov z rôznych hľadísk.

Tretia časť je zameraná na Zmluvu o zamedzení dvojitého zdanenia medzi týmito krajinami, postavenie tejto zmluvy v rámci daňového práva a dopad existencie tejto zmluvy na zdaňovanie príjmov plynúcich z rôznych krajín.

Štvrtá časť na príkladoch vysvetľuje postup pri medzinárodnom zdaňovaní

príjmov, ukazuje možnosti, ktoré má daňovník dosahujúci príjmy z viacerých krajín.

V piatej, záverečnej časti sú vyslovené závery a odporúčania pre daňových poplatníkov pri medzinárodnom zdaňovaní príjmov.

1.1. Ciele práce

Cieľom práce je komparácia daňových systémov Českej a Slovenskej republiky a to ako z hľadiska makroekonomického (štruktúra príjmov verejných rozpočtov), tak z hľadiska mikroekonomického (skutočné daňové zaťaženie poplatníkov). Práca je bližšie zameraná na daň z príjmov fyzických osôb, jej porovnanie v oboch krajinách a zmeny, ktoré priniesli daňové reformy do tejto oblasti. V oblasti medzinárodného zdanenia príjmov pôjde o objasnenie problematiky, formulovanie povinností a odporúčaní pre daňovníkov.

1.2. Metódy použité v mojej práci

Pri písaní tejto práce boli použité zejména metódy myšlienkového poznávania, a to hlavne abstrakcia (oblasť daní je veľmi obsiahla, preto je treba sa sústrediť na podstatné skutočnosti priamo súvisiace s témou práce), modelovanie (tvorba modelových situácií pre určité správanie sa daňovníkov na základe všeobecných informácií), syntéza (zjednotenie jednotlivých súvislostí, vzťahov, častí, vlastností), študovanie dokumentácie (pre prácu je nevyhnutné podrobné preštudovanie zákonov a spomínanej zmluvy), porovnávanie (porovnanie daňových systémov dvoch krajín za účelom zistenia a ich spoločných a rozdielnych znakov)¹.

¹ POKORNÝ, J. *Úspěšnost zaručena : jak efektivně zpracovat a obhájit diplomovou práci*. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2004. 207 s. ISBN 80-7204-348-X. str. 48

2. Teoretické východiská

Dane sú známe viac ako štyritisíc rokov. Vždy boli považované za nedobrovoľné dávky a podstata sa intenzívnejšie rozvinula v starovekom Ríme.

Modernejšia podoba daní vznikla v ranom stredoveku na britských ostrovoch a neskôr sa preniesli do všetkých krajín Európy ako povinná platba „štátu“ (kráľovi) za ochranu života a majetku obyvateľov.²

V dnešnej dobe už daňové príjmy predstavujú hlavný zdroj príjmov štátu a využívajú sa financovanie jednotlivých činností štátu. V súvislosti s daňami sa hovorí o tzv. daňovom systéme, ktorý je predmetom záujmu nielen na akademickej pôde.

2.1. Daňový systém

Za daňový systém (sústavu) sa dá považovať: *“...souhrn všech daní, které v daném státě existují. Daňový systém, tedy kombinace více daní, zabezpečuje plnění jednotlivých funkcí daní, neboť každá daň v daňovém systému se - bez ohledu na to, že konečné daňové břemeno vždy nese jednotlivec, občan (Daňová incidence) - chová odlišně a jiným způsobem zajišťuje splnění požadavků na daňový systém kladený.”*³

Požiadavky na dobrý daňový systém poprvýkrát vo svojom diele definoval Adam Smith a do dnešnej doby sa na nich vela nezmenilo. Daňová teória dnes uvádza obvykle nasledujúce požiadavky:

- efektívnosť zdanenia, pod ktorým sa niekedy zahŕňa aj správne ovplyvňovanie ekonomického chovania daňových subjektov,
- daňová spravodlivosť,
- politická priehľadnosť, tzn. musí byť priehľadné prijímanie daňových zákonov, všetky daňové predpisy musia byť všetkým daňovým subjektom k dispozícii, verejnosť musí byť oboznámená s tým, ako budú vybrané dane použité, tzn. musí byť verejné a priehľadné zostavovanie verejných rozpočtov a ich skutočné plnenie,

² Tax World: A History of Taxation [internet]. 1999 [cit. 2008-12-5]. Dostupné na <<http://www.taxworld.org/History/TaxHistory.htm>>

³ DAŇOVÝ SYSTÉM - Daňový poradce – Sagit [internet]. 2008 [cit. 2008-12-5]. Dostupné na <http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=74&typ=r&levelid=da_108.htm>

- právna perfektnosť, pretože bez právnej perfektности nemôže byť daňový systém účinný, pretože dáva – okrem iného – aj možnosť vyhnúť sa daniam, a tak narušovať parametre, ktoré boli pri tvorbe daňového systému nastavené,
- jednoduchosť, a to jednak preto, aby každý poznal – a to s dostatočným časovým predstihom – svoje daňové povinnosti, aby daňové predpisy boli pochopiteľné pre každého. Okrem toho jednoduchosť daňového systému znamená aj minimalizáciu nákladov zdanenia, a to ako na strane daňových subjektov, tak aj na strane štátu,
- pružnosť a súčasne aj stabilita. Daňový systém by mal byť pružný, reagovať na vývoj ekonomiky a hrubého domáceho produktu (pružnými daňami su hlavne dane dôchodkové), na druhej strane by mal byť do istej miery stabilný, pretože značná časť verejných rozpočtov je nezávislá na vývoji ekonomiky. Stabilnejšími daňami su dane zo spotreby (spotreba, či už osobná, alebo podniková, reaguje na príjmy s určitým oneskorením a nie tak prudko s ohľadom na to, že pri vyšších príjmoch je časť odkladaná do rezerv, úspor, naopak pri poklese príjmov sú tieto rezervy, resp. úspory, využívané), prakticky stabilné sú potom dane majetkové.⁴

2.2. Daň a jej funkcie

Daň je v odbornej literatúre definovaná mnohými spôsobmi. Jedna z definícií znie: *“Daň je povinná, nenávratná, zákonom určená platba do verejného rozpočtu. Je to platba neúčelová a neekvivalentná. Daň sa pravidelne opakuje v časových intervaloch (napr. každoročne platená daň z príjmu – pozn. autora), alebo je nepravidelná a platí sa za určitých okolností (napr. pri každom prevode nehnuteľnosti – pozn. autora)”*⁵.

Daň je platbou, ktorá je:

- **Povinná** – povinnosť platiť daň patrí v moderných spoločnostiach medzi základné občianske povinnosti. Môže byť stavnovaná iba na základe prijatej všeobecne záväznej právnej normy (zákona), v ktorej je nutné ju stanoviť

⁴ DAŇOVÝ SYSTÉM - Daňový poradce – Sagit [internet]. 2008 [cit. 2008-12-5]. Dostupné na <http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=74&typ=r&levelid=da_108.htm>

⁵ KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*. 4. vyd. Praha: ASPI, 2006. 279 s. ISBN 80-7357-205-2. str. 16

zrozumiteľne a jednoznačne.

- **Nenávratná** – zaplatená daň je nenávratná.
- **Zákonom určená** – výška dane, spôsob a termín platby a ostatné dôležité údaje sú určené zákonom.
- **Do verejného rozpočtu** – pretože sú dane určené k úhrade verejných potrieb, plynú tieto platby do verejných rozpočtov (štátny rozpočet, rozpočet obce, kraja, štátneho fondu, nadnárodný rozpočet)
- **Neúčelová** – daňovníkovi nie je známe, na čo bude daň, ktorú zaplatil použitá.
- **Neekvivalentná** – diel, ktorým sa jednotliviec podieľa na celkových verejných príjmoch nemá žiaden vzťah k tomu, v akej výške sa bude podieľať na spotrebe verejných statkov financovaných z verejných rozpočtov.

Dane v dnešnej dobe plnia mnoho funkcií. Tými najdôležitejšími sú:

- **Fiškálna** - naplnenie verejných rozpočtov
- **Alokačná** – dane môžu v prípadoch, kedy trhové mechanizmy nie sú schopné zaistiť efektívnu alokáciu zdrojov, zabezpečiť umiestnenie prostriedkov tam, kde by ich pri trhovej alokácii bol nedostatok.
- **Redistribučná** – využíva sa na zmiernenie rozdielov v dôchodkoch jednotlivých subjektov.
- **Stabilizačná** – súvisí s hospodárskou politikou štátu. Dane môžu zmierniť cyklické výkyvy v ekonomike.

2.3. Klasifikácia daní

Dane je možné deliť podľa rôznych kritérií:

- **podľa subjektu** – teda podľa toho, kto je poplatníkom dane, na:
 - dane fyzických osôb,
 - dane právnických osôb,
- **podľa predmetu (objektu)** – podľa skutočnosti na ktorú sa vzťahuje daňová povinnosť, napr. dane dôchodové, výnosové, majetkové, atď.
- **podľa okruhu príjmov, ktoré postihujú:**
 - *analytické* – boli súčasťou bývalej daňovej sústavy (do roku 1993),

- ✓ na každý príjem sa vzťahovala samostatná sadzba,
- ✓ postihovali jednotlivé príjmy poplatníka samostatne,
- *syntetické* – súčasnosť
 - ✓ dnes jedna sadzba pre všetky príjmy,
 - ✓ postihujú príjmy celkovo,
- **podľa dopadu dane** (možnosť prenosu daňovej povinnosti)
 - *priame* – poplatník je totožný s osobou na ktorú daň dopadá
 - *nepriame* – DPH, spotrebná daň
 - ✓ akási prirážka k cene tovaru, postihuje peňažné dôchodky v okamžiku spotreby
 - ✓ “iba odvádzam” napr. v cene výrobku
- **podľa spôsobu určenia daňového základu** (podľa sadzby daňovej povinnosti na objekt):
 - *personálne (osobné)* – prihliada sa k osobným pomerom poplatníka
 - ✓ daň z príjmov
 - *vecné (reálne)* – neprihliada sa k osobným pomerom poplatníka, vymeriavajú sa podľa stanovených skutočností zakladajúcich daňovú povinnosť
- **podľa rozpočtového určenia výnosu daní:**
 - *štátne* – príjem štátneho rozpočtu
 - *miestne* – príjem do rozpočtu obce, kraja
 - ✓ napr. daň z nehnuteľností
- **podľa pravidelnosti vyberania:**
 - *pravidelné* – napr. daň z príjmov, nehnuteľností
 - *jednorázové* – napr. daň darovacia, dedičská.⁶

2.4. Prvky daňovej techniky

Prvkami daňovej techniky sú finančno – správne opatrenia, ktoré musí každá daň a poplatok obsahovať. Tvorí nevyhnutné predpoklady na predpisovanie a výber daní čím sú nevyhnutnými formálnymi náležitosťami daňových zákonov.

⁶ TŘÍDĚNÍ DANÍ - Daňový poradce – Sagit: [internet]. 2008 [cit. 2008-12-10]. Dostupné na <http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=74&typ=r&levelid=DA_490.HTM>

2.4.1. Základné prvky daňovej techniky

Základné prvky daňovej techniky sú také prvky, ktoré musí obsahovať každý daňový zákon. Každá daň má svoje náležitosti, ktoré určuje, resp. vymedzuje zákon. Medzi základné znaky daní priradujeme predmet dane, subjekt dane, základ dane a sadzbu dane.

- **Daňový subjekt** – osoba povinná podľa zákona odvádzať, alebo platiť daň:
 - **Poplatník** – daň. subj. ktorého predmet (príjem, majetok) je daňou podrobený; nositeľ daňového bremena.
 - **Platca dane** – daňový subjekt ktorý je zo zákona povinný odvieť daň vybranú od iných subjektov, alebo zrazenú iným poplatníkom pod svojou majetkovou zodpovednosťou.
- **Predmet zdanenia** – veličina, z ktorej sa daň vyberá. Jednoznačné a úplné určenie rozsahu objektu zákonom – **predmet dane**. **Predmet zdanenia** je nutné vymedziť:
 - *vecne* – **základ dane** – predmet zdanenia vyjadrený v merateľných jednotkách a upravený podľa zákonných pravidiel,
 - *časovo* – zdaňovacie obdobie – časový interval, za ktorý sa stanovuje základ a výška dane a daň sa hradí.
- **Sadzba dane** – spôsob, ktorým sa zo základu dane stanoví veľkosť dane. Členiť ju možno nasledovne:
 - podľa druhu základu dane:
 - ✓ jednotná – daň z prevodu nehnuteľností,
 - ✓ diferencovaná – veľkosť sa líši podľa druhu predmetu (DPH), podľa subjektu (dedičská, darovacia),
 - vo vzťahu k veľkosti základu dane:
 - ✓ pevná – vzťahujúca sa k objemovej jednotke (kapitálové dane),
 - ✓ relatívna – základ dane ma hodnotový charakter (bežné dane).⁷

⁷ VANČUROVÁ, A.: *Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva*. 1. vyd. Praha: 1. VOX a. s., 2008. 324 s. ISBN 978-80-86324-72-2. s. 18-19

2.4.2. Doplnkové prvky daňovej techniky

Sú špecifické náležitosti daňových zákonov, ktorých forma, rozsah a spôsob uplatnenia závisia od charakteru dane. Z množstva doplnkových daní a ich uplatnenia závisí od druhu dane a stimulačných zámerov konkrétnych daní. Najdôležitejšie z nich sú:

- **Daňové minimum** - určuje výšku peňažnej sumy, ktorá dani nepodlieha.⁸ Dôvody uplatnenia nezdaniteľného minima sú rôzne, napr. sociálne, alebo úsporné vzhľadom na výber daní a pod.
- **Minimálna výška dane** – zohľadňuje skutočnosť, že pokiaľ daň nedosiahne zákonom stanovenú minimálnu hranicu, daňový subjekt túto daň neodvedie.⁹
- **Daňové úľavy** – suma o ktorú je daň znížená v osobitných, zákonom stanovených prípadoch. Odpočítajú sa od vypočítanej výšky dane.
- **Oslobodenie od dane** – sa tak isto používa ako nástroj daňovej podpory pri dosahovaní konkrétnych daňových zámerov. Ide o oslobodenie od povinnosti platiť daň v konkrétnych prípadoch vymedzených zákonom. Môže ísť o kombinácie týchto foriem daňového oslobodenia:
 - vecné vymedzenie oslobodenia – objekt zdanenia je úplne alebo čiastočne oslobodený,
 - priestorové vymedzenie oslobodenia – štát vytvorí voľné priemyselné zóny, v ktorých sa uplatňuje daňové zvýhodnenie alebo oslobodenie,
 - časové vymedzenie oslobodenia – vymedzenie určitého časového úseku, počas ktorého sa uplatňujú daňové zvýhodnenie alebo oslobodenie. Ide o daňové prázdniny alebo daňovú dovolenku.
- **Odpočítateľné a pripočítateľné položky** – sú položky, ktoré znižujú alebo zvyšujú daňový základ, ktorý je rozhodujúci na výpočet dane. Rad ekonomických nástrojov sociálneho, ekologického a iného charakteru možno zabudovať prostredníctvom týchto položiek do daňového systému.

⁸ SCHULTZOVÁ, A. a kol.: *Daňovníctvo v SR*. 1. vyd. Bratislava: Súvaha. 2004. 331 s. ISBN 80-88727-77-4. s. 33

⁹ tamtiež

- **Predpis a výber dane** – predpis a výber dane musí byť zabezpečený vhodnou technikou z hľadiska daňového subjektu, ako aj štátu, aby sa predpis a výber dane uskutočnil čo najefektívnejšie, pri čo najnižších nákladoch. Predpis a výber dane sa uskutočňuje formou:
 - *zálohy na daň* – povinná platba, ktorú je subjekt povinný odvádzať pred vymieraním daňovej povinnosti, po jej stanovení sú zálohy započítavané,
 - *splátky dane* – postupné plnenie už stanovenej daňovej povinnosti v priebehu zdaňovacieho obdobia,
 - *zrážka u zdroja* – prípadné úroky z vkladu,
 - *záloha na daň u zdroja* – záloha na daň zo závislej činnosti.¹⁰
- **Určenie správcu dane** – ktorým môže byť príslušný daňový úrad, colný úrad alebo obec. Príslušnosť správcu dane u právnickej osoby sa riadi jej sídlom, u fyzickej osoby jej trvalým pobytom.
- **Splatnosť dane** – spočíva v určení termínu platenia dane. Splatnosťou dane sa zaoberá daňový zákon k príslušnej dani.

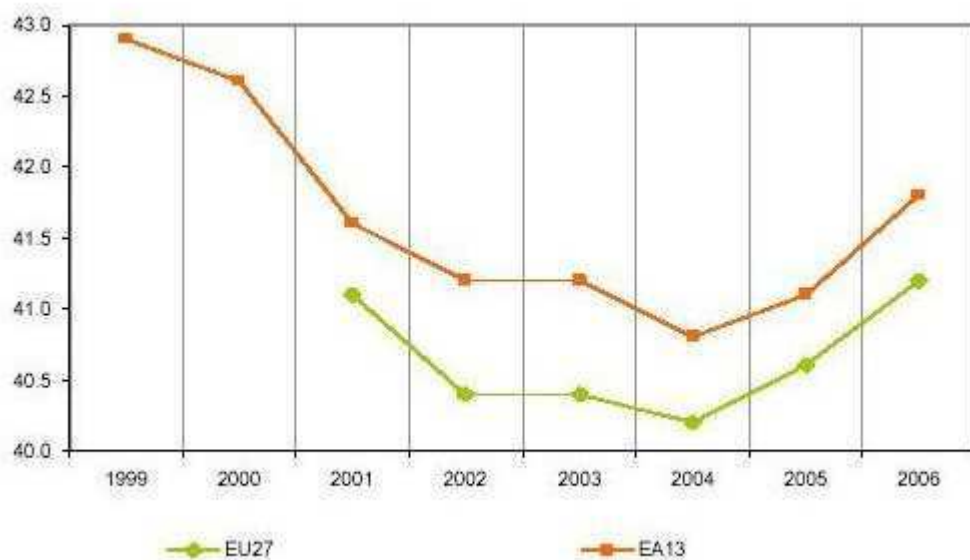
2.4.3. Daňové príjmy a ich percentuálny podiel na HDP v EU a eurozóne

Daňové príjmy vyjadrené percentuálnym podielom na HDP od roku 1999 postupne klesalo z hodnoty takmer 43% v roku 1999 až na hodnotu približne 41% v roku 2004. Od roku 2004 znovu začalo stúpať a v roku 2006 dosiahlo najvyššiu hodnotu za predchádzajúcich 5 rokov. Tento ukazovateľ najviac zvyšuje Dánsko a Švédsko, ktoré majú daňové príjmy takmer 50% z HDP. Naopak, medzi krajiny s najnižšími príjmami patrí Rumunsko, Slovensko a Litva s hodnotami do 30%. Česká republika dosahuje hodnotu 36,3%, avšak táto hodnota je z roku 2006, pred daňovou reformou. Cyprus a Malta zaznamenali najväčší nárast príjmov, na druhej strane najväčší pokles sa udial na Slovensku. Podľa Eurostatu je veľa dôvodov kolísania podielu daňových príjmov na HDP z roka na rok, avšak pre presné zhodnotenie by bola potrebná podrobná analýza. Vo všeobecnosti sú hlavným dôvodom zmeny

¹⁰ KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teória a politika*. 4. vyd. Praha: ASPI, 2006. 279 s. ISBN 80-7357-205-2 . str. 24

v ekonomickej aktivite krajín a v zmenách daňových legislatív.¹¹

Čo sa týka vývoja vnútri daňových sústav jednotlivých krajín, môžeme povedať, že trendy naznačujú presunutie ťažiska daňového bremena z priamych daní na dane nepriame a to hlavne z dôvodu jednoduchšej administrácie a vyberania daní.

Graf 1: Celkové daňové príjmy v EU27 a eurozóne ako percento z HDP v rokoch 1999-2006

¹¹ LUPPI, A.: *Tax revenue in the EU*. EUROSTAT. Statistics in focus [internet]. 2008 [cit. 2009-1-10]. Dostupné na < http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-08-047/EN/KS-SF-08-047-EN.PDF>

3. Daňové systémy ČR a SR

Optimálny daňový systém by mal motivovať ľudí viac pracovať alebo aktívne si hľadať zamestnanie, podnikateľov investovať a vytvárať nové pracovné miesta. Tým prispieť k dynamickému a udržateľnému rastu ekonomiky, ktorý je hlavným predpokladom zvyšovania životnej úrovne obyvateľstva. Optimálny daňový systém však nepoznáme, preto je pre krajiny ťažké nájsť model, ktorý by sa optimálnemu aspoň približoval.

Na nasledujúcich stranách popíšem dva rôzne, aj keď veľmi podobné daňové systémy a ich zmeny vykonané prostredníctvom daňových reforiem.

3.1. Daňový systém ČR

Daňová sústava prešla i napriek doposiaľ krátkou existenciou veľa zmenami. Jej základná štruktúra vznikla v roku 1993, kedy vstúpil do platnosti zákon č. 212/1992 Sb., o sústave daní a určil tak takmer jej dnešnú podobu. Nová štruktúra daní odstránila doposiaľ neprehľadný systém, ktorý vychádzal z odlišných princípov pre socialistický štát.¹²

Prevedená reforma sa týkala všetkých daní a predstavovala rozsiahly zásah do ekonomiky. Zákon č. 212/1992 Sb., o sústave daní, bol však s účinnosťou od 1.1.2004 zrušený. V súčasnej legislatíve už nenájdeme žiadny zákon, ktorý by súhrnne vymedzoval existujúce dane.

3.1.1. Verejné príjmy

Aby mohli vlády všetkých úrovní plniť svoje funkcie, potrebujú na to zodpovedajúce prostriedky. Tie získavajú prostredníctvom verejných príjmov. Ide o finančné vzťahy rôznej povahy. Väčšinou súvisia s vynúteným odobratím prvotne získaného dôchodku jeho príjemcom a jeho prerozdelenie v prospech vlády alebo iných subjektov. Podiel týchto platieb na celkových dôchodkoch jednotlivcov či domácností je jedným z významných ukazovateľov tzv. ekonomickej slobody.¹³

Verejné príjmy je možné členiť podľa rôznych kritérií. Jedným

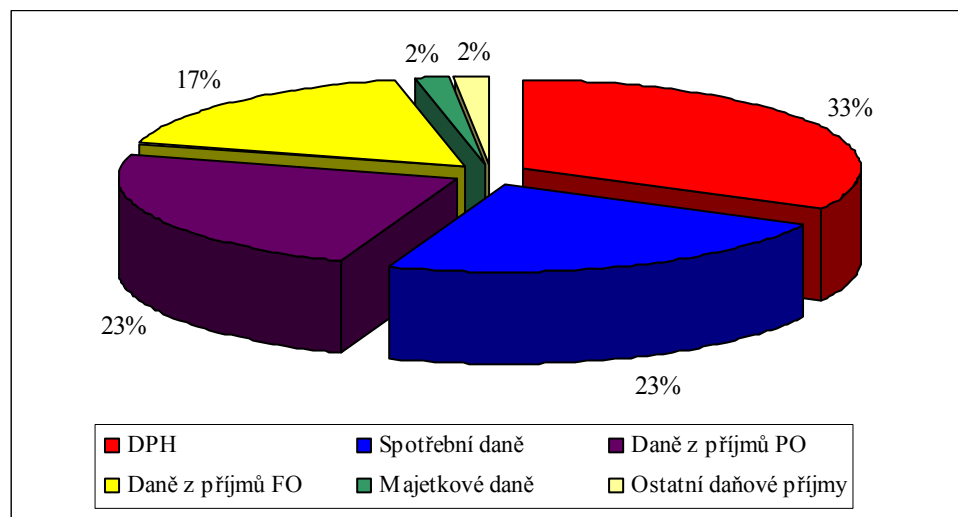
¹² KUBÁTOVÁ, K. a kol.: *Moderní průvodce daňovým systémem*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1994. 240 s. ISBN 80-7169-020-1 s. 29

¹³ VEŘEJNÉ PŘÍJMY [internet]. 2008. [cit. 2009-1-20]. Dostupné na <http://www.econ.muni.cz/~ivan/xxx/subjects/ver_econ/prednes8.htm>

z najvýznamnejších je hľadisko **návratnosti**, podľa ktorého sa verejné príjmy delia na **nenávratné** príjmy (napr. dane, poplatky, príjmy z výnosov z privatizácie, a pod.; tieto príjmy tvoria väčšiu časť verejných príjmov). Druhou skupinou sú **návratné** príjmy (napr. bankový úver od finančných inštitúcií, emisia cenných papierov a pod.). Ďalším významným hľadiskom je hľadisko **časové** (ku ktorým potrebám sa príjmy vzťahujú). Podľa tohto rozdelenia poznáme príjmy **bežné** (sú primárne určené k financovaniu bežných, obvykle pravidelných výdajov) a **kapitálové** (často mimoriadne, nepravidelné alebo jednorázové). Verejné príjmy môžeme rozčleniť aj na daňové (dane, clá, poplatky, poistné na sociálne zabezpečenie) a **nedaňové**.

Ako je vidieť v prílohe 1, daňové príjmy v Českej republike v roku 2008 tvoria až 89% celkových príjmov štátneho rozpočtu. Z toho poistné na sociálne zabezpečenie tvorí takmer 41% z daňových príjmov.

Ďalej sa zamerajme na samotné daňové príjmy vylúčiac poistné na sociálne zabezpečenie. Najväčšiu časť týchto príjmov tvoria príjmy z DPH, potom sú to príjmy zo spotrebných daní, z príjmov PO a z príjmov z FO. Necelé 2% tvoria príjmy z majetkových daní. Takmer zanedbateľnú časť tvoria správne poplatky, clo, poplatky v oblasti životného prostredia a ostatné daňové príjmy.

Graf 2: Štruktúra daňových príjmov v ČR v r. 2008

Zdroj: vlastné spracovanie podľa dokumentov Ministerstva financií ČR (www.mfcr.cz)

3.1.2. Daňový systém

Daňová sústava je najvýznamnejším prostriedkom na získavanie verejných príjmov. Jej podoba je určená zákonmi. Každá daň je upravená vlastným zákonom. Správa a výber daní spadá do pôsobnosti Ministerstva financií České republiky a jemu podriadených správnych orgánov, hlavne miestne príslušných finančných úradov.

Dnešná daňová sústava ČR je výsledkom daňovej reformy, ktorej hlavným cieľom bolo prispôbienie daní novým tržným vzťahom v ekonomike a harmonizácia s daňovými systémami štátov západnej európy. K hlavným zmenám došlo prostredníctvom zákonov prijatých v roku 1992, ktoré zostavili daňovú sústavu takmer v podobe, v akej ju poznáme dnes.¹⁴

Druhá veľká reforma sa uskutočnila k 1. 1. 2008, ktorá zaviedla tzv. ekologické dane a do veľkej miery zmenila oblasť dane z príjmu.

Daňový systém Českej republiky sa skladá z priamych a nepriamych daní. Pod priame dane zaraďujeme dane majetkové a dôchodkové. Dôchodkové dane predstavujú dane z príjmu fyzických a právnických osôb, majetkové sú tieto: daň dedičská, darovacia, daň z prevodu nehnuteľností, daň z nehnuteľností a cestná daň.

- **Daň z príjmu:** delia sa na daň z príjmu fyzických a daň z príjmu právnických osôb. Tieto dane majú odlišné sadzby. Dani z príjmu fyzických osôb sa budem podrobne venovať v ďalších kapitolách.
- **Daň dedičská:** ide o jednorazovú majetkovú daň, ktorej podlieha bezúplatné prijatie majetku na základe dedičstva zo záveti alebo zo zákona.¹⁵
- **Daň darovacia:** jedná sa o jednorazovú majetkovú daň, ktorej podlieha bezúplatný prevod vlastníctva majetku na základe právneho úkonu alebo v súvislosti s právnym úkonom.¹⁶
- **Daň z prevodu nehnuteľností:** zaťažuje úplatný prevod nehnuteľností.¹⁷

¹⁴ VEŘEJNÉ PŘÍJMY [internet]. 2008 [cit. 2009-1-20]. Dostupné na <http://www.econ.muni.cz/~ivan/xxx/subjects/ver_econ/prednes8.htm>

¹⁵ Daně a stát > Daň dědická - Měsíc.cz [internet]. 2008 [cit. 2009-1-25]. Dostupné na <<http://www.mesec.cz/dane-a-stat/dan-dedicka/>>

¹⁶ Daně a stát > Daň darovací - Měsíc.cz [internet]. 2008 [cit. 2009-1-25]. Dostupné na <<http://www.mesec.cz/dane-a-stat/dan-darovaci/>>

¹⁷ Vaše Evropa - Podniky - Placení daní [internet]. 2008 [cit. 2009-1-20]. Dostupné na

- **Daň z nehnuteľností:** všeobecne je uvalená na pozemky a budovy. Sadzba dane závisí na veľkosti alebo cene pozemku, zastavanej ploche, na využití pozemku alebo stavby, na mieste, kde sa pozemok alebo stavba nachádza.¹⁸
- **Cestná daň:** podliehajú jej vozidlá, ktoré sú používané alebo určené k podnikaniu. Vozidlá používané pre osobné potreby sú oslobodené.¹⁹

Pod nepriame dane môžeme zaradiť dane zo spotreby a ekologickú daň. Dane zo spotreby sa ďalej členia na univerzálnu daň (ňou je daň z pridanej hodnoty) a selektívne (spotrebné) dane

- **Daň z pridanej hodnoty:** predmetom dane je väčšina zdaniteľného plnenia v Českej republike. V závislosti na druhu tovaru a služby sa uplatňuje základná (19%) a znížená (9%) sadzba.
- **Spotrebné dane:** týmito daňami je zaťažená spotreba vybraných produktov (pivo, víno, lieh, tabak a tabakové výrobky a minerálne oleje).
- **Ekologická daň:** vzťahuje sa na plyn, pevné palivá a elektrickú energiu. Jej cieľom je znížiť množstvo produkováných škodlivých emisií.

Objemovo sú pre štátny rozpočet v roku 2008 významnejšie nepriame dane (najviac príjmov do štátneho rozpočtu plyní z dane z pridanej hodnoty, po nej nasledujú príjmy zo spotrebných daní) a tretí najvyšší príjem má štát z daní z príjmu právnických osôb. (viď *Graf 2* na strane 20)

3.1.3. Daňová reforma v oblasti dane z príjmu fyzických osôb

Daňová reforma, účinná od 1.1.2008 priniesla veľké zmeny v oblasti dane z príjmu fyzických osôb. Najväčšou a najdiskutovanejšou zmenou je zavedenie jednotnej sadzby dane (vo výške 15%) namiesto pôvodnej progresívnej sadzby (12 – 32 %). Súčasne sa zvýšil základ pre výpočet dane. Po novom sa daň počíta z tzv. superhrubej

<http://ec.europa.eu/youreurope/business/managing-business/paying-taxes/czech-republic/index_cs.htm>

¹⁸ Vaše Evropa - Podniky - Placení daní [internet]. 2008 [cit. 2009-1-20]. Dostupné na <http://ec.europa.eu/youreurope/business/managing-business/paying-taxes/czech-republic/index_cs.htm>tamtiež

¹⁹ tamtiež

mzdy, ktorá zahŕňa hrubú mzdu a povinné poistné platené zamestnávateľom za zamestnanca (povinné poistné je poistné na sociálne zabezpečenie, príspevok na štátnu politiku zamestnanosti a poistné na zdravotné poistenie). Ďalej dochádza aj k zvýšeniu zliav na dani a daňového zvýhodnenia na dieťa. Ďalšou zo zmien je zavedenie stropu na povinné poistné.

3.2. Daňový systém SR

Daňová sústava Slovenskej republiky prešla vo svojej histórii dvoma veľkými reformami. Prvá, v roku 1993 nastavila systém daní takmer do dnešnej podoby. Druhá, v roku 2004 mala za cieľ zjednodušiť daňové právo, pretože zákony z roku 1992 prešli mnohými novelizáciami, mnohokrát boli ovplyvnené politickými vplyvmi, obsahovali množstvo výnimiek a podmienok. Niektoré dane boli zrušené. Z hľadiska rozloženia daňového bremena bolo cieľom presunúť daňové zaťaženie z priamych daní na nepriame, ktorých výber je jednoduchší.²⁰

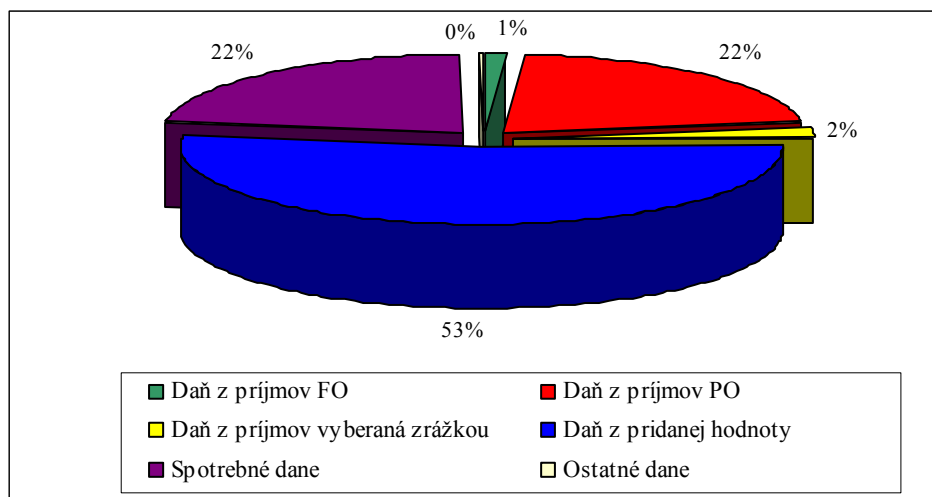
3.2.1. Verejné príjmy

Daňové príjmy do štátneho rozpočtu SR tvoria v roku 2008 79% všetkých príjmov. Viac ako polovicu daňových príjmov tvoria príjmy z dane z pridanej hodnoty. 23% príjmov pochádza z dane z príjmov PO, vyše 21% zo spotrebných daní. Daň z príjmov FO je v týchto príjmoch zastúpená veľmi malým percentom z dôvodu poukazovania týchto príjmov miestnym samosprávam. V príjmoch do štátneho rozpočtu je teda len 8% z celkovej vybranej dane. Ak by sa celá vybraná daň z príjmu FO dostala do štátneho rozpočtu, tvorila by približne 17% daňových príjmov. Uvedené je možné vidieť v prílohe 2.

Táto štruktúra svedčí o tom, že daňová sústava je zostavená tak, aby sa ťažisko všetkých daňových príjmov nachádzalo v nepriamych daniach, teda DPH a spotrebných daniach, ktoré spolu tvoria až 72%.²¹

²⁰ Ministerstvo financií Slovenskej republiky - Koncepcia daňovej reformy v rokoch 2004 – 2006 [internet]. 2005 [cit. 2009-3-9]. Dostupné na <<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=3995>>

²¹ Ministerstvo financií Slovenskej republiky - Plnenie štátneho rozpočtu SR v roku 2008 v SKK [internet]. 2009 [cit. 2009-3-9]. Dostupné na <http://www.finance.gov.sk/Components/CategoryDocuments/s_LoadDocument.aspx?categoryId=7162&documentId=3383>

Graf 3: Štruktúra daňových príjmov do štátneho rozpočtu SR v r. 2008;

Zdroj: vlastné spracovanie podľa dokumentov Ministerstva financií SR (www.finance.gov.sk)

3.2.2. Daňový systém

Daňový systém Slovenskej republiky vychádza zo všeobecných odporúčaní zdaňovať zisk, majetok a spotrebu.

Zisk sa zdaňuje **daňou z príjmov**. Všetky druhy príjmov všetkých subjektov sa zdaňujú jednotnou sadzbou dane.

Pod **majetkové dane** spadajú:

- **Daň z nehnuteľností:** predmetom dane sú pozemky, stavby a byty, základom je v prípade stavieb a bytov celková výmera, v prípade pozemkov celková výmera vynásobená cenou pôdy podľa platných cenových predpisov.
- **Daň z motorových vozidiel:** predmetom dane sú vozidlá používané na podnikanie.

Zdaňovanie spotreby prebieha daňou z pridanej hodnoty a spotrebnými daňami:

- **Daň z pridanej hodnoty** je všeobecnou daňou zo spotreby. Zdaňujú sa všetky spotrebované tovary a služby. Základná sadzba je 19%, vybrané tovary sa zdaňujú zníženou sadzbou 10%.
- **Spotrebné dane:** zdaňujú vybrané tovary za účelom zníženia spotreby týchto tovarov. V platnosti je päť daní, a to spotrebná daň z piva, z vína, z liehu,

z tabaku a z minerálnych olejov.

3.2.3. Daňová reforma v oblasti dane z príjmu fyzických osôb

Daňová reforma na Slovensku v roku 2004 priniesla veľké zmeny ako v celej sústave daní, tak aj v samotnej dani z príjmu. Bola zavedená rovná daň v horizontálnej aj vertikálnej rovine. To znamená, že jednotnou sadzbou dane, a to 19% sa zdaňujú všetky druhy príjmov všetkých daňovníkov, bez ohľadu na výšku príjmov. Podľa zásady vylúčenia duplicity zdanenia bolo zrušené zdanenie niektorých druhov príjmov, napríklad príjmy z dedenia alebo darovania, vyplatené podiely na zisku po zdanení, dividendy a iné. Zmeny sa dotkli aj nezdaniateľných častí, úpravy výsledku hospodárenia podnikateľov, zrušená bola paušálna daň, ktorej funkciu čiastočne nahradí možnosť uplatnenia paušálnych výdavkov percentom z príjmov.

Vrámcí reformy bolo potrebné starý zákon o dani z príjmu úplne nahradiť novým z dôvodu neprehľadnosti zákona, množstva novelizácií, výnimiek, oslobodení od dane, atď.²²

²² Ministerstvo financií Slovenskej republiky - Koncepcia daňovej reformy v rokoch 2004 – 2006 [internet]. 2005. [cit. 2009-3-9]. Dostupné na <<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=3995>>

4. Komparácia daňových systémov ČR a SR

Napriek tomu, že tieto daňové sústavy vyšli z jedného základu, za približne 15 rokov samostatného vývoja sa v mnohých ohľadoch odlišili. Najväčšie zmeny a odchýlky sa však odohrali len nedávno, v roku 2004 daňovou reformou v SR a v r. 2008 daňovou reformou v ČR.

Táto kapitola je rozdelená do subkapitol podľa jednotlivých daní, v každej sú popísané hlavné rozdiely v dani v ČR a v SR, najväčšia pozornosť je venovaná dani z príjmu fyzických osôb.

4.1. Daň z pridanej hodnoty

Koncepcia dane z pridanej hodnoty je rovnaká, obe varianty sa líšia iba v niekoľkých ustanoveniach. Obrat pre povinnú registráciu podnikateľa je v ČR 1 000 000 Kč, v SR to bolo do konca roka 2008 1 500 000 Sk, od 1. 1. 2009 bola táto hranica stanovená na 35 000 EUR.

Základná sadzba dane je v oboch krajinách rovnaká, a to 19%. Líšia sa však v zníženej sadzbe a v plneniach, na ktoré sa táto sadzba môže použiť. V ČR je znížená sadzba rovná 9% a vo všeobecnosti sa môže použiť na potraviny, nápoje, lieky, zdravotnícke prostriedky, konkretizované ubytovacie, prepravné, kultúrne, umelecké a športové činnosti a služby.²³

V SR je táto sadzba 10% a podliehajú jej vo všeobecnosti tieto tovary a služby: farmaceutické výrobky, zdravotnícke pomôcky a potreby, knihy a hudobniny.²⁴

4.2. Spotrebné dane

Spoločné sú dane z piva, vína, liehu, tabaku a tabakových výrobkov a minerálnych olejov. Dňa 1. 1. 2008 v SR nadobudol účinnosť nový zákon č. 609/2007 Z. z. o spotrebnej dani z elektriny, uhlia a zemného plynu, ktorý rozširuje dovtedajší zoznam tovarov podliehajúcich spotrebnej dani o elektrinu, uhlie a zemný plyn. Toto je jediný významný rozdiel v týchto ustanoveniach.

²³ Plný zoznam tovarov a služieb podliehajúcim zníženej sadzbe je v Prílohe 1 a 2 Zákona č. 235/2004 Sb, o dani z pridanej hodnoty, ve znění p. p.

²⁴ Kompletný zoznam tovarov podliehajúcim zníženej sadzbe je v Prílohe 7 Zákona č. 222/2004 Z.z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov

4.3. Daň z nehnuteľností

Zákon č. 317/1997 Zb. o dani z nehnuteľností rozlišuje tri dane z nehnuteľností: daň zo stavieb, daň z pozemkov a daň z bytov. Český zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí sa delí na dve časti: daň zo stavieb a daň z pozemkov. V českej právnej úprave je daň z bytov zahrnutá v dani zo stavieb. Základné ustanovenia sú v oboch zákonoch rovnaké, sú tu rozdiely v sadzbách dane, tie však pre rozsiahlosť nebudem uvádzať.

4.4. Cestná daň/Daň z motorových vozidiel

V oboch prípadoch je predmetom dane každé motorové a prípojné vozidlo, ktoré sa používa v súvislosti s podnikaním. V ČR je možnosť zníženia dane u áut, ktoré boli prvý krát registrované najskôr pred 9 rokmi a to: o 48% po dobu 36 mesiacov od prvej registrácie, o 40% po dobu ďalších 36 mesiacov a o 25% ďalších 36 mesiacov. Táto možnosť sa v slovenskom zákone nenachádza.²⁵

4.5. Daň dedičská, darovacia a daň z prevodu nehnuteľností

Tieto dane sú v ČR upravené zákonom 357/1992 Sb., o dani dedičské, dani darovaciej a dani z prevodu nemovitostí. V SR táto daň platila do konca roka 2004, v rámci daňovej reformy bola zrušená.

4.6. Daň z príjmov právnických osôb

V SR je táto daň upravená zákonom č. 595/2003 Z. z., o dani z príjmov. V ČR je táto daň vyberaná na základe zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu. Vo väčšej časti sa jedná o takmer identické zákony. Mechanizmus výpočtu základu dane je rovnaký – hospodársky výsledok spoločnosti sa upraví o odpočítateľné a pripočítateľné položky. Sadzba dane pre rok 2009 je v ČR 20%, v SR 19%.

4.7. Daň z príjmov fyzických osôb

Základné východiská dane z príjmov fyzických osôb sú rovnaké pre českú aj pre slovenskú daň. Predmetom dane sú príjmy z:

²⁵ Silniční daň rok 2008, 2009 sazby, formulář, zálohy, výpočet, kalkulačka - Jak podnikat: [internet]. 2009 [cit. 2009-3-15]. Dostupné na < <http://www.jakpodnikat.cz/silnicni-dan.php>>

- závislej činnosti (a funkčné pôžitky),
- podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti,
- kapitálového majetku,
- prenájmu,
- ostatné príjmy.

4.7.1. Základ dane

Základ dane je vo všeobecnosti rozdiel medzi zdaniteľnými príjmami a výdavkami preukázateľne vynaloženými na ich dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie za zdaňovacie obdobie. Ak daňovníkovi plynulo v zdaňovacom období viac druhov príjmov, je základom dane súčet čiastkových základov dane zistených podľa jednotlivých druhov príjmov.

Čiastkový základ dane zo závislej činnosti a funkčných pôžitkov

V ČR sa podľa § 6 odst. 13 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění p. p. (ďalej len čZDP) tento základ vypočíta ako súčet príjmov zo závislej činnosti a funkčných pôžitkov a čiastky zodpovedajúcej poisteniť na sociálne zabezpečenie a príspevku na štátnu politiku zamestnanosti a poistnému na všeobecné zdravotné poistenie, ktoré je zamestnávateľ povinný platiť. Tento súčet sa označuje aj pojmom “superhrubá mzda”.

Čiastkovým základom dane zo závislej činnosti v SR sú podľa § 5 odst. 8 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, v znení neskorších predpisov (ďalej len sZDP) “... zdaniteľné príjmy zo závislej činnosti znížené o poistné a príspevky, ktoré je povinný platiť zamestnanec, alebo príspevky na zahraničné poistenie zamestnanca, na ktorého sa vzťahuje povinné zahraničné poistenie rovnakého druhu.”

V týchto ustanoveniach nachádzam veľký rozdiel. Zatiaľ čo v ČR sa k príjmom pripočíta suma povinného poistného zaplatená zamestnávateľom, v SR sa od príjmov odpočíta suma povinného poistného zaplatená ním samým.

Čiastkový základ dane z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti

Tento základ dane sa vypočíta ako rozdiel medzi príjmami a výdajmi na ich dosiahnutie, zaistenie a udržanie.

V ČR si môže poplatník uplatniť výdaje určitým percentom z príjmov podľa § 7 odst. 7 čZDP. Poplatník môže za určitých podmienok požiadať správcu dane o stanovenie tzv. dane paušálnou čiastkou. V prípade uplatňovania skutočných nákladov sa rozdiel medzi príjmami a výdajmi upraví podľa § 22 - § 33 čZDP.

Daňovník v SR si môže podľa § 6 sZDP uplatniť výdaje vo výške 40% z príjmov (60% pre remeselné živnosti); v sume výdavkov sú zahrnuté všetky daňové výdavky daňovníka okrem zaplateného poistného a príspevkov, ktoré je daňovník povinný platiť. V prípade, že si poplatník uplatňuje skutočné výdavky, na zistenie základu sa použijú ustanovenia § 17 - § 29 sZDP

Čiastkový základ dane z príjmov z kapitálového majetku

V prípade, že daňovník má príjmy z kapitálového majetku, musí si podrobne preštudovať daný zákon, pretože príjmy sú tu rozdelené do viacerých skupín:

- príjmy zdanené zvláštnou sadzbou dane (v ČR), ktoré tvoria samostatný základ dane a sú zdanené zrážkou pri zdroji,
- príjmy, ktoré tvoria základ dane neznížené o výdavky na dosiahnutie týchto príjmov a
- príjmy, ktoré tvoria základ dane znížené o výdavky na ich dosiahnutie.

Hlavným rozdielom v úprave týchto príjmov je posudzovanie podielov na zisku (dividend) z majetkového podielu na akciovej spoločnosti, spoločnosti s ručením obmedzeným a komanditnej spoločnosti, alebo na zisku z členstva v družstve. Tieto príjmy sú podľa § 8 čZDP samostatným základom dane pre zdanenie zvláštnou sadzbou dane. V sZDP sp tieto príjmy uvedené v § 3 odst. 2 ako príjmy, ktoré nie sú predmetom dane. Z predmetu dane boli vylúčené daňovou reformou z dôvodu dvojitého zdanenia (pred rozdelením medzi spoločníkov je zisk zdanený daňou z príjmov právnických osôb).

Čiastkový základ dane z príjmov z prenájmu

V SR tieto príjmy nie sú samostatnou kategóriou, ale spadajú pod príjmy z podnikania. V ČR majú samostatné ustanovenie, konkrétne § 8 čZDP. Základný rozdiel je potom v tom, že v SR môžu byť výdaje vyššie ako príjmy, vzhľadom na to že spadajú do základu dane z podnikania, kdežto v ČR sa na záporný rozdiel medzi

príjmami a výdavkami neprihliada.

Čiastkový základ dane z ostatných príjmov

Základ dane sa stanoví odčítaním preukázateľných výdavkov na dosiahnutie príjmov od príjmov, ak sú výdavky vyššie, na rozdiel sa neprihliada. Úprava čZDP a sZDP je podobná.

4.7.2. Položky odpočítateľné od základu dane v ČR

V ČR si môže daňovník od základu dane odpočítať napríklad hodnotu darov poskytnutých obciam, krajom, organizačným zložkám štátu, príspevok zaplatený poplatníkom na jeho penzijné pripoistenie so štátnym príspevkom, zaplatené poistné v zdaňovacom období na jeho súkromné životné poistenie (§ 15 čZDP). Podľa § 34 je možné odpočítať od základu dane daňovú stratu, ktorá vznikla v minulých rokoch, najviac však za 5 zdaňovacích období predchádzajúcich aktuálnemu.

4.7.3. Nezdaniateľná časť základu dane v SR

V SR si daňovník môže základ dane upraviť o nezdaniteľné minimum, ktoré predstavuje 22,5-násobok životného minima, čo je pre rok 2009 4.025,70 € (od zavedenia daňovej reformy bola táto suma stanovená na 19,2-násobok životného minima, v rámci zmiernenia dôsledkov krízy sa od 1.3.2009 zvýšila spätne od začiatku roka). Nezdaniateľnými časťami základu dane sú aj príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie podľa osobitného predpisu, finančné prostriedky na účelové sporenie, poistné na životné poistenie v úhrne najviac vo výške 398,33 €

4.7.4. Zľavy na dani v ČR

Podľa § 35 čZDP si FO podnikateľ môže odpočítať stanovenú čiastku za zamestnancov so zdravotným postihnutím. Táto čiastka sa odpočítava od dane.

Ďalšie zľavy sú uvedené v § 35ba a § 35c čZDP, ktoré dovoľujú poplatníkovi odpočítať si od dane čiastku 24 840,- na poplatníka, tú istú čiastku na manžela (za určitých podmienok), 10 680,- na dieťa a ďalšie úľavy v špecifických prípadoch

4.7.5. Zľavy na dani v SR

Daňovník si môže za určitých podmienok uplatniť daňový bonus vo výške 19,32 € za každé vyživované dieťa.

4.7.6. Sadzba dane

Sadzba dane z príjmov fyzických osôb v ČR predstavuje 15% zo základu dane, v SR je to 19% zo základu dane. V ČR popri tejto sadzbe existujú zvláštne sadzby dane, ktoré sú upravené v § 36 čZDP. Tieto zvláštne sadzby dane sa vyberajú zrážkou pri zdroji. Inštitút zrážkovej dane nájdeme aj v slovenskej úprave, konkrétne v § 43 sZDP, ale vždy vo výške všeobecnej sadzby dane.

4.7.7. Zhrnutie

V závere tejto kapitoly som zhrnula základné rozdiely v oblasti zdanenia fyzických osôb.

V prvej tabuľke je prehľad jednotlivých ustanovení v čZDP a sZDP.

Ustanovenie	ČR	SR
Príjmy zo závislej činnosti	§ 6	§ 5
Príjmy z podnikania a inej samostatne zárobkovej činnosti	§ 7	§ 6
Príjmy z kapitálového majetku	§ 8	§ 7
Príjmy z prenájmu	§ 9	§ 6
Ostatné príjmy	§ 10	§ 8
Príjmy oslobodené od dane	§ 4	§ 9
Základ dane	§ 5	§ 4
Sadzba dane	§ 16	§ 15
Zľava na dani/nezdaniteľná časť na daňovníka	§ 35ba	§ 11
Zľava na dani/daňový bonus na dieťa	§ 35c	§ 33

Tabuľka 1: Prehľad ustanovení čZDP a sZDP

V druhej tabuľke na nasledujúcej strane sú zhrnuté zásadné rozdiely v úprave zdaňovania príjmov zo závislej činnosti a ostatných povinných odvodov podľa čZDP a sZDP.

	ČR	SR
Základ dane	Hrubá mzda + povinné poistné platené zamestnávateľom	Hrubá mzda - odvedené povinné poistné
Povinné poistné		
zamestnávateľ	34%	35,20%
zamestnanec	11%	13,40%
Odpočítateľné časti ZD, nezdaniteľné časti ZD	dary	daňová strata z minulých rokov
	daňová strata z minulých rokov	doplňkové dôchodkové poistenie
	životné poistenie max. do výšky 12 000,-	životné poistenie
	penzijné pripoistenie max. do výšky 12 000,-	účelové sporenie
		na poplatníka 4025,70 € zo základu dane
Zľavy na dani	na poplatníka 24 840,-	
	na dieťa 10 680,-	na dieťa 231,84 € z dane
Sadzba dane	15%	19%

Tabuľka 2: Prehľad základných rozdielov v oblasti zdanenia príjmov zo závislej činnosti

5. Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia medzi ČR a SR

Zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia vychádzajú z vnútroštátnych daňových predpisov zmluvných štátov, pričom tieto predpisy modifikujú s cieľom zabrániť dvojitému zdaneniu (resp. nezdaneniu) toho istého príjmu u toho istého daňovníka, tak v krajine zdroja príjmu, ako aj v krajine miesta jeho daňovej rezidencie. Stanovujú, ktorý zo zmluvných štátov a v akom rozsahu má právo zdať konkrétny druh príjmu, pričom druhý zmluvný štát, v súlade so zmluvou o zamedzení dvojitého zdanenia, má povinnosť vykonať opatrenia na zamedzenie dvojitého zdanenia. Zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia zásadne nestanovujú daňovým subjektom žiadne nové povinnosti presahujúce rámec vnútroštátneho daňového predpisu.²⁶

5.1. Postavenie medzinárodných zmlúv v českom a slovenskom právnom systéme

V oboch zmienených krajinách majú zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia aplikačnú prednosť pred daňovými zákonmi. V českom právnom systéme je to zakotvené v článku 10 Ústavy ČR: „*Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.*“²⁷

V slovenskom práve je prednosť určená v článku 7 Ústavy SR: „*Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi.*“²⁸

5.2. Faktický dopad existencie zmluvy na zdaňovanie daňových rezidentov a nerezidentov

Význam pojmu daňový rezident je pre medzinárodné zdanenie príjmov určujúci.

²⁶ ŠIMKOVÁ, E. Usmernenie Ministerstva financií Slovenskej republiky na uplatňovanie zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia. Ministerstvo financií Slovenskej republiky. *Finančný spravodajca*. Apríl 2000. roč. 34. č. 8. str. 515-516. ISSN 1335-0498

²⁷ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. ze dne 16. prosince 1992, ve znění p. p.

²⁸ Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. zo dňa 1. septembra 1992 v znení n. p.

Každá daň, ktorá má byť vyrúbená a efektívne vybraná musí byť adresná, musí existovať konkrétna osoba ktorej je možné daňovú povinnosť uložiť a prípadne ju od nej vymáhať. Konkrétny spôsob určenia tejto osoby určuje vždy zákon. Pre dane z príjmu štát cez svoje zákony zo všetkých osôb s povinnosťou daň zo svojho príjmu tomuto štátu odvádzať zvlášť vyčleňuje tie, ktorých väzby k danému štátu sú natoľko silné, že štát rozširuje svoju právomoc zdaniteľ príjem týchto osôb plynúci na jeho území na všetky príjmy, ktoré takéto osoby dosiahnu kdekoľvek na svete. Tieto osoby sa nazývajú **daňovými rezidentmi** a ich povinnosť zdaniteľ v tomto štáte všetky príjmy z celého sveta sa nazýva **neobmedzenou daňovou povinnosťou**. Naproti tomu osoby, ktoré majú **obmedzenú daňovú povinnosť** sa nazývajú **daňovými nerezidentmi**. Obmedzená daňová povinnosť je povinnosť zdaniteľ len príjmy, ktoré nerezidenti dosiahli na území tohto štátu.

Kedže podmienky pre daňového rezidentstva určuje zákon v každej krajine nezávisle, pri súčasnom rozsahu medzinárodného obchodu a cezhraničného pohybu kapitálu, pracovnej sily a medzinárodnej dopravy dochádza často ku kolízii týchto právnych úprav. Nastávajú situácie, kedy jedna osoba spĺňa podmienku pre daňového rezidenta vo viacerých štátoch a tým pádom tejto osobe vzniká vo viacerých štátoch aj daňová povinnosť zdaniteľ svoje celosvetové príjmy. Takáto situácia nie je želaná, pretože nadmerné daňové zaťaženie pôsobí demotivujúco na subjekty ekonomickej činnosti.

Týmto situáciám sa predchádza vďaka zmluvám o zamedzení dvojitého zdanenia. Tieto dvojstranné zmluvy prinášajú medzi zmluvné strany dohodu o tom, ktorý z nich a za akých podmienok je oprávnený k výberu dane v konkrétnom prípade.

Okrem tohoto opatrenia obsahujú zmluvy aj metódu zamedzenia dvojitého zdanenia. Tieto metódy sú postupy, akými je zahraničná daňová povinnosť zohľadnená pri vymeriavaní dane v štáte rezidentstva. Použije sa buď metóda zápočtu, alebo metóda vyňatia. Metóda zápočtu spočíva v započítaní zahraničnej daňovej povinnosti oproti daňovej povinnosti v štáte kde je poplatník daňovým rezidentom a to buď v plnej výške, alebo s korekciou vzhľadom na pomer príjmov zo zahraničia k celosvetovým príjmom. Pri používaní metódy vyňatia príjmov sa štát zaviaže nezdaňovať určité príjmy

dosiahnuté zo zdrojov v zahraničí a to v plnej výške, alebo s výhradou progresie.²⁹

V Čl. 22 odst. 1 Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o zamezení dvojímu zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a z majetku zveřejnená v Sdělení Ministerstva zahraničních věcí, č. 100/2003 Sb. m. s. (ďalej len SZDZ) je uvedená metóda na zamedzenie dvojitému zdaneniu takto:

1) "Jestliže rezident jednoho smluvního státu pobírá příjem nebo vlastní majetek, který může být v souladu s ustanoveními této smlouvy zdaněn ve druhém smluvním státě, prvně zmíněný stát povolí:

- a) snížit daň z příjmů tohoto rezidenta o částku rovnající se dani z příjmů zaplacené v tomto druhém státě;*
- b) snížit daň z majetku tohoto rezidenta o částku rovnající se dani z majetku zaplacené v tomto druhém státě.*

Částka, o kterou se daň sníží, však v žádném případě nepřesáhne tu část daně z příjmu nebo daně z majetku, vypočtené před jejím snížením, která poměrně připadá, podle toho o jaký případ jde, na příjmy nebo majetek, které mohou být zdaněny v tomto druhém státě."

Z uvedeného vyplýva, že zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia bránia ako dvojitému zdaneniu toho istého príjmu, tak aj nezdaneniu. Daňová povinnosť vyplývajúca zo zmluvy nesmie prekračovať daňovú povinnosť vyplývajúcu zo zákonov v daných krajinách.

²⁹ HNonline.sk: [internet]. 2008 [cit. 2009-03-10]. Dostupné na
<http://hn.hnonline.sk/?p=k00000_save&article%5Bid%5D=23400760&article%5Barea_id%5D=>>

6. Zdaňovanie medzinárodných príjmov u vybraných skupín poplatníkov

Ako už bolo uvedené vyššie, kľúčovú úlohu v zdanení medzinárodných príjmov zohráva správne určenie daňového rezidentstva. Toto sa určí na základe zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia, ak medzi danými krajinami je podpísaná, alebo na základe zákona o dani z príjmov. Má zásadný vplyv na ďalší postup zdaňovania.

Táto kapitola je rozčlenená do dvoch podkapitol, a to zdaňovanie daňových rezidentov ČR dosahujúcich príjmy zo SR a zdaňovanie daňových rezidentov SR dosahujúcich príjmy z ČR. Každá z nich je potom rozdelená do subkapitol podľa druhov dosahovaných príjmov.

6.1. Príjmy zo závislej činnosti

Pojem **príjmy zo závislej činnosti** zahŕňa podľa Čl. 14 odst. 1 SZDZ: “...*platy, mzdy a iné podobné odmeny, ktoré rezident jedného zmluvného štátu poberá z dôvodu zamestnania...*”. Pre nasledujúci odsek predpokladajme, že sa jedná o fyzickú osobu, ktorá je daňovým rezidentom v ČR.

Príjmy zo závislej činnosti sa vždy zdaňujú v Českej republike. SR má nárok zdaníť tieto príjmy iba v prípade, že rezident ČR vykonáva závislú činnosť v Slovenskej republike a nie sú splnené podľa Čl. 14 odst. 2 SZDZ tieto kritériá:

- obdobie, počas ktorého je zamestnaný v SR nepresahuje ani v úhrne za akékoľvek dvanásťmesačné obdobie 183 dní,
- odmeny sú vyplácané zamestnávateľom alebo v mene zamestnávateľa, ktorý nie je rezidentom SR a
- odmeny nejdú na ťarchu stálej prevádzkarne, ktorú má zamestnávateľ v SR.

Výnimkou z tohoto ustanovenia podľa Čl. 14 odst. 5 SZDZ sú príjmy zo zamestnania vykonávaného na palube lode, člnu, lietadla, alebo v železničnom alebo v cestnom vozidle, ktoré je prevádzkované v medzinárodnej preprave, ktoré môžu byť bez ohľadu na predchádzajúce ustanovenia zdanené v zmluvnom štáte, v ktorom sa nachádza miesto skutočného vedenia podniku.

Zmluva obsahuje špeciálnu úpravu aj pre príjmy, ktoré podľa čZDP a sZDP

spadajú do skupiny príjmov zo závislej činnosti a funkčných požitkov. Pre tantiémy existuje v zmluve špeciálny článok, konkrétne Čl. 15 SZDZ, podľa ktorého: *„Tantiémy a jiné podobné odměny, které pobírá rezident jednoho smluvního státu jako člen statutárního orgánu nebo jakéhokoli jiného orgánu společnosti, která je rezidentem druhého smluvního státu, mohou být zdaněny v tomto druhém státě.“*

Špecifický „režim“ majú aj príjmy dosahované verejne vystupujúcimi umelcami, športovcami, atď. Podľa Čl. 16 SZDZ verejne vystupujúci športovci, umelci alebo hudobníci, ktorých príjmy plynúce z druhého zmluvného štátu môžu byť zdanené v tomto druhom štáte bez ohľadu na predchádzajúce ustanovenia.

Fyzické osoby, ktoré sú napríklad daňovými rezidentmi v ČR a súčasne boli zamestnaní v SR, zdania príjmy zo SR slovenskou daňou podľa zákona č. 595/2003 Z.z., o dani z príjmov v znení p. p. Po skončení zdaňovacieho obdobia požiadajú zamestnávateľa o ročné zúčtovanie príjmov, tieto príjmy zahrnú do základu dane pre daň z príjmov v ČR podľa zákona 586/1992 Sb. Na zamedzenie dvojitého zdanenia sa použije metóda uvedená v zmluve.

6.2. Príjmy z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti

V prípade príjmov z podnikania daňového nerezidenta je dôležité správne určiť, či sa jedná o stálu prevádzkareň. Pojomom stála prevádzkareň sa podľa Čl. 5 odst. 1 SZDZ rozumie trvalé miesto alebo zariadenie na výkon činnosti, ktorého prostredníctvom podnik úplne alebo čiastočne vykonáva svoju činnosť. Zmluvy samozrejme definujú stálu prevádzkareň podrobnejšie, táto oblasť je však tak rozsiahla, že by ju nebolo možné v mojej práci dôkladne rozoberať.

Ak daňový nerezident dosiahne v druhom štáte príjem z podnikania prostredníctvom stálej prevádzkarne, tento druhý štát môže tento príjem zdaniť podľa svojich predpisov. V prípade, že nerezident nemá v druhom štáte umiestnenú stálu prevádzkareň, príjmy zdaňuje podľa Čl. 7 SZDZ iba prvý štát.

6.3. Príjmy z kapitálového majetku

Na podrobnú analýzu je táto oblasť príliš obsiahla, preto tu uvediem iba vybrané typy príjmov, s ktorými sa môže poplatník pravdepodobne najčastejšie stretnúť. Jedná sa o úroky a dividendy.

6.3.1. Úroky

Výrazom úrok sa pre účely SZDZ podľa jej Čl. 11 odst. 2 rozumie: „..., *příjmy z pohledávek jakéhokoliv druhu, at' zajištěných či nezajištěných zástavním právem na nemovitosti a majících či nemajících právo účasti na zisku dlužníka, a zvláště, příjmy z vládních cenných papírů a příjmy z obligací nebo dluhopisů, včetně prémie a výher, které se vážou k těmto cenným papírům, obligacím nebo dluhopisům. Penále ukládané za pozdní platbu se nepovažuje za úroky pro účely tohto článku. Výraz “úroky” však nezahrnuje příjmy, o nichž se pojednává v článku 10.*”

Úroky, ktoré majú zdroj na území jedného štátu a sú vyplácané rezidentovi druhého štátu, podliehajú zdaneniu iba v druhom štáte, ak rezident druhého štátu nevykonáva podnikateľskú činnosť v štáte zdroja úrokov prostredníctvom stálej prevádzkarne a ak pohľadávka, za ktorú sú úroky platené sa skutočne neviaže k tejto stálej prevádzkarni. Úrok má zdroj na území štátu, ak platiteľ úroku je rezidentným daňovníkom tohto štátu, alebo stála prevádzkareň nerezidentného daňovníka na území tohto štátu.

6.3.2. Dividendy

V zmysle Čl. 10 odst. 3 SZDZ sa pojmom dividendy použitý v tomto článku vykladá ako: “...*příjmy z akcií nebo jiných práv, s výjimkou pohledávek, s podílem na zisku, jakož i jiné příjmy, které jsou podrobeny stejnému daňovému režimu jako příjmy z akcií podle právních předpisů státu, jehož je společnost, která rozděluje zisk nebo vyplácí takovýto příjem, rezidentem.*”

Všeobecne platí, že dividendy vyplácané spoločnosťou, ktorá je rezidentom jedného štátu, rezidentovi druhého štátu, môžu byť zdanené v druhom štáte. V zmluve sú stanovené určité podmienky, za ktorých môžu byť tieto príjmy zdanené aj v štáte daňového rezidenstva spoločnosti, ktorá ich vypláca. Špecifický režim nastáva v situácií, kedy sa podnikanie nerezidenta uskutočňuje prostredníctvom stálej prevádzkarne.

6.4. Príjmy z prenájmu

Príjmy z prenájmu nehnuteľného majetku, ktoré poberá rezident jedného štátu z nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v druhom štáte, môže tento druhý štát zdaňovať. Toto

ustanovenie platí pre príjmy poberané z priameho užívania, nájmu alebo každého iného spôsobu užívania nehnuteľnosti, aj pre príjmy z nehnuteľného majetku podniku.

Príjmy z prenájmu hnuteľného majetku spadajú pod čl. 12. Tieto príjmy zdaňuje, podobne ako v predchádzajúcom prípade druhý štát, kde je príjemca rezidentom. Za určitých podmienok môže tieto príjmy zdaňovať aj štát, v ktorom majú zdroj, podľa jeho právnych predpisov, avšak maximálna daň predstavuje 10% z hrubej čiastky týchto príjmov. V prípade, že prijímateľ týchto príjmov podniká prostredníctvom stálej prevádzkarne v štáte zdroja, postupuje sa podľa zvláštného postupu.

6.5. Ostatné príjmy

Príjmy, ktoré nie sú zvlášť uvedené v zmluve, sa podľa čl. 20 SZDZ zdania len v štáte daňového rezidenstva ich príjemcu, okrem výhier v lotériách, stávkach a iných podobných hrách, zo súťaží a losovaní, ktoré môžu byť zdanené aj v štáte zdroja.

7. Príklady

Úlohou tejto kapitoly je na príkladoch, ktoré vychádzajú z reálnych situácií demonštrovať rozdiely v českom a slovenskom zákone o dani z príjmov a iných predpisoch týkajúcich sa príjmov fyzických osôb. Zamerala som sa hlavne na výšku daňovej povinnosti poplatníkov v rôznych situáciách.

7.1. Príklad 1

Do českého a slovenského prostredia som postavila dvoch modelových poplatníkov – fyzické osoby poberajúce príjem zo závislej činnosti. Podľa platného znenia čZDP, resp. sZDP, pre rok 2009 som vypočítala ich mesačné mzdy, odvody a zálohy na daň a porovnávala skutočné daňové zaťaženie týchto poplatníkov. Poplatníci sú fiktívne fyzické osoby, ktorých hrubá mzda je stanovená v zadaní príkladu. Predpokladáme, že poplatníci sú zamestnaní iba u jedného zamestnávateľa, u ktorého podpísali prehlásenie k zdaneniu príjmov zo závislej činnosti a funkčných požitkov.

7.1.1. Rezident ČR

Čistú mzdu, odvody a zálohy na daň som počítala pre dvoch poplatníkov, rezidentov ČR – poplatníka 1 s mierne nadpriemernou mzdou a poplatníka 2 s podpriemernou mzdou. Obaja poplatníci podpísali prehlásenie k dani z príjmov.

Poplatník 1: Mesačná hrubá mzda činí 35 000,- Kč, má dve deti na ktoré si uplatňuje zľavu na dani podľa § 35c čZDP.

Poplatník 2: Mesačná hrubá mzda je vo výške 12 000,- Kč, má dve deti na ktoré si uplatňuje zľavu na dani podľa § 35c čZDP.

Položka výpočtu	Poplatník 1	Poplatník 2
	Suma	Suma
Hrubá mzda	35 000 Kč	12 000 Kč
Sociálne poistenie hradene zamestnávateľom	8 750 Kč	3 000 Kč
Zdravotné poistenie hradene zamestnávateľom	3 150 Kč	1 080 Kč
Sociálne poistenie odvádzané zo mzdy zamestnanca	2 275 Kč	780 Kč
Zdravotné poistenie odvádzané zo mzdy zamestnanca	1 575 Kč	540 Kč
Základ dane	46 900 Kč	16 080 Kč
Daň	7 035 Kč	2 412 Kč
Zľava na dani		
na daňovníka	2 070 Kč	2 071 Kč
na deti	1 780 Kč	1 780 Kč
Mesačná záloha na daň (+), daňový bonus (-)	3 185 Kč	-1 439 Kč
Čistá mzda	27 965 Kč	12 119 Kč
Daň ak by poplatník nemal deti	4 965 Kč	341 Kč

Tabuľka 3: Výpočet čistej mzdy, odvodov a zálohy na daň rezidentov ČR

V prípade druhého poplatníka vzniká nárok na daňový bonus na dieťa v plnej výške aj v prípade, že daňová povinnosť túto čiastku nedosahuje. V súvislosti s tým je potom čistá mzda poplatníka vyššia ako hrubá mzda. V skutočnosti však tento poplatník každý mesiac odvedie preddavok na daň 291,- Kč a dostane čistú mzdu 10 389,- Kč. Nárok na vyplatenie daňového bonusu za predpokladu rovnakých podmienok po celý rok mu vznikne na základe podania daňového priznania. Údaje v tabuľke sú spätne prepočítané na mesiac pre účely porovnania.

7.1.2. Rezident SR

V tomto prípade je vypočítaná čistá mzda, odvody a preddavky na daň tých istých poplatníkov ako v predchádzajúcom príklade, avšak v prostredí SR, podľa platných predpisov.

Položka výpočtu	Poplatník 1	Poplatník 2
	Suma	Suma
Hrubá mzda	35 000 Kč	12 000 Kč
Socialne poistenie hradene zamestnávateľom	8 820 Kč	3 024 Kč
Zdravotne poistenie hradene zamestnávateľom	3 500 Kč	1 200 Kč
Sociálne poistenie odvádzané zo mzdy zamestnanca	3 290 Kč	1 128 Kč
Zdravotné poistenie odvádzané zo mzdy zamestnanca	1 400 Kč	480 Kč
Základ dane	30 310 Kč	10 392 Kč
Nezdaniteľná časť na daňovníka	9 031 Kč	9 031 Kč
Daň	4 043 Kč	259 Kč
Daňový bonus	1 040 Kč	1 040 Kč
Mesačná záloha na daň (+), daňový bonus (-)	3 003 Kč	-782 Kč
Čistá mzda	27 307 Kč	11 174 Kč
Daň ak by poplatník nemal deti	4 043 Kč	259 Kč

Tabuľka 4: Výpočet čistej mzdy, odvodov a zálohy na daň rezidentov SR

Pozn.: Sumy boli prepočítané z EUR na CZK kurzom 26,92 (kurz ČNB dňa 16.4.2009).

U druhého poplatníka vzniká nárok na daňový bonus rovnako ako v prípade rezidenta ČR. V SR však platí, že výšku daňového bonusu, resp. jeho časti, ktorá prevyšuje daňovú povinnosť vyplatí zamestnávateľ každý mesiac vrámci riadnej výplaty mzdy.

7.1.3. Záver

Z nasledujúcej tabuľky, ktorá sumarizuje výsledky modelového príkladu, vyplýva, že v ČR je skutočné daňové zaťaženie vyššie s výnimkou daňovníkov s nižšími príjmami uplatňujúcich si zľavu na dani podľa § 35c čZDP.

Ak odhliadneme od zliav na dani a nezdaniteľnej časti, platí, že napriek tomu, že v Českej republike je sadzba dane stanovená na 15%, z metodiky výpočtu dane vyplýva, že skutočné zaťaženie dosahuje až 20,1%. Naopak, v SR je sadzba dane 19%, ale reálne sú poplatníci zdaňovaní sadzbou 16,4 % z hrubého príjmu.

Ak porovnáam skutočné zaťaženie oboch poplatníkov v oboch štátoch v prípade, že by si neuplatňovali zľavu podľa § 35c čZDP a podľa § 33 sZDP, v SR zaplatí poplatník 1 približne o 2,5 % z hrubého príjmu menej ako v ČR. U poplatníka 2

s nižšími hrubými príjmami, je tento rozdiel menší, iba približne 0,7 %.

Ak beriem do úvahy odvodený mesačný preddavok na daň, poplatník 1 v ČR bol zdanený sadzbou 9,1 % z hrubého príjmu, v SR sadzbou približne 8,6 % z hrubej mzdy. Daňovníkovi 2 vychádza v ČR výška daňového bonusu takmer 12% z hrubej mzdy, v SR približne 6,5 %, čo je dané nízkym hrubým príjmom a uplatňovaním si zliav na dani z titulu vyživovaných detí.

Na čistej mzde dostane poplatník 1 v ČR približne o 600,- Kč viac ako v SR, poplatník 2 približne o 1 000,- Kč.

V nasledujúcej tabuľke sú vypočítané pomery niektorých položiek k hrubej mzde. Položky boli vybrané tak, aby bolo možné porovnať jednotlivé časti výpočtu dane.

Položka	Poplatník 1		Poplatník 2	
	ČR	SR	ČR	SR
Daň pred uplatnením nezdaniiteľných častí/zliav na dani na poplatníka	20,10%	16,45%	20,10%	16,45%
Daň pred uplatnením zľavy na dani na dieťa	14,19%	11,55%	2,84%	2,15%
Výška mesačného preddavku na daň	9,10%	8,58%		
Výška daňového bonusu			11,99%	6,51%
Čistá mzda vrátane daňového bonusu	79,90%	78,02%	100,99%	93,11%

Tabuľka 5: Percentuálny podiel niektorých položiek výpočtu mzdy k hrubej mzde

Z uvedených výpočtov je vidieť, že Slovenská republika má stanovené vyššie odvody na sociálne a zdravotné poistenie, ale nižšie daňové zaťaženie. Česká republika má vyššie možnosti uplatnenia nezdaniiteľných častí a zliav na dani, čo svedčí o zvýhodňovaní sociálne slabších vrstiev vo väčšej miere ako v SR.

7.2. Príklad 2

V druhom príklade sa zameriam na výpočet daňovej povinnosti modelového poplatníka v rôznych možných situáciách zdrojov príjmov. V závere príkladu tieto výsledky porovnam. Príklady sú vypracované podľa platných predpisov na rok 2009.

7.2.1. Rezident ČR dosahujúci príjmy zo SR

V prvom prípade pôjde o fyzickú osobu – nepodnikateľa, ktorý je daňovým rezidentom ČR a ktorý dosiahol nasledujúce príjmy:

- zo závislej činnosti v ČR 300 000,- Kč
- dividendy zo zdroja v SR 1 000,- Kč
- príjmy z prenájmu nehnuteľnosti zo zdroja v SR 120 000,- Kč
- výdaje spojené s dosiahnutím príjmov z prenájmu 20 000,- Kč
- za verejné vystúpenie ako umelec v SR 20 000,- Kč

Poplatník si uplatňuje zľavu na dani na poplatníka (§ 35ba čZDP) a na dve deti (§ 35c čZDP)

V tabuľke je uvedený výpočet daňovej povinnosti.

	ZD	daň	poznámka
ČR spolu	402 000 Kč	60 300 Kč	
závislá činnosť	402 000 Kč	60 300 Kč	Podľa §6 čZDP
SR spolu	84 000 Kč	15 960 Kč	
dividendy	0 Kč	0 Kč	Podľa §3 odst. (2) písm. c) sZDP nie sú predmetom dane.
prenájom	72 000 Kč	13 680 Kč	Podľa §6 odst. (10) sZDP boli uplatnené výdavky vo výške 40% z príjmov.
verejné vystúpenie	12 000 Kč	2 280 Kč	Podľa §43 odst. (5) písm. d) sZDP je ZD príjem umelcov znížený o 40%, daň sa vyberá zrážkou.
Celosvetovo			
spolu	507 000 Kč	76 050 Kč	
započítaná daň		15 750 Kč	Podľa Čl. 22 SZDZ ³¹
daň v ČR		60 269 Kč	
zľava na poplatníka		24 840 Kč	Podľa §35ba odst. (1)
zľava na deti		21 360 Kč	Podľa §35c osst. (1)
daňová povinnosť		14 069 Kč	
preddavky		14 100 Kč	Suma mesačných preddavkov zrážaných zamestnávateľom z príjmov zo závislej činnosti.
daň na úhradu v ČR		-32 Kč	
daň na úhradu v SR		13 680 Kč	
daňová povinnosť spolu		30 029 Kč	Súčet dane zaplatenej zrážkou, dane na úhradu v SR a daňovej povinnosti v ČR.

Tabuľka 6: Výpočet daňovej povinnosti rezidenta ČR dosahujúceho príjmy zo SR

Pozn.: Sumy boli prepočítané z EUR na CZK kurzom 26,92 (kurz ČNB dňa 16.4.2009)

³¹ Spôsob výpočtu je uvedený na strane 45

7.2.2. Rezident SR dosahujúci príjmy z ČR

V druhom prípade ide o fyzickú osobu nepodnikateľa, rezidenta SR, ktorý si uplatňuje nezdaniteľnú časť na daňovníka podľa § 11 sZDP a daňový bonus na 2 deti podľa § 33 sZDP. V roku 2009 dosiahol nasledujúce príjmy:

- zo závislej činnosti v SR 300 000,- Kč
- dividendy zo zdroja v ČR 1 000,- Kč
- príjmy z prenájmu nehnuteľnosti zo zdroja v ČR 120 000,- Kč
- výdaje spojené s dosiahnutím príjmov z prenájmu 20 000,- Kč
- za verejné vystúpenie ako umelec v ČR 20 000,- Kč

V tabuľke je znovu uvedený výpočet daňovej povinnosti tohoto poplatníka

	ZD	daň	poznámka
SR	262 800 Kč	49 932 Kč	
závislá činnosť	262 800 Kč	49 932 Kč	Podľa §5 sZDP
ČR	105 000 Kč	15 750 Kč	
dividendy	1 000 Kč	150 Kč	Zrážková daň podľa §36 odst. (1) písm. b) bod 1 čZDP.
prenájom	84 000 Kč	12 600 Kč	Podľa §9 odst. (4) čZDP uplatnené výdavky vo výške 30% z príjmov.
verejné vystúpenie	20 000 Kč	3 000 Kč	Zrážková daň podľa §36 odst. (1) písm. a) bod 1 čZDP.
Celosvetovo			
spolu	354 800 Kč	67 412 Kč	
započítaná daň		15 750 Kč	Podľa Čl. 22 SZDZ. ³²
daň v SR		31 071 Kč	
zľava na poplatníka	-108 372 Kč		Podľa §11 sZDP
zľava na deti		12 482 Kč	Podľa §33 sZDP
daňová povinnosť		18 589 Kč	
preddavky		16 859 Kč	Suma mesačných preddavkov zrážaných zamestnávateľom z príjmov zo závislej činnosti.
daň na úhradu v SR		1 730 Kč	
daň na úhradu v ČR		12 600 Kč	
daňová povinnosť spolu		34 339 Kč	Súčet dane zaplatenej zrážkou, dane na úhradu v ČR a daňovej povinnosti v SR.

Tabuľka 7: Výpočet daňovej povinnosti rezidenta SR dosahujúceho príjmy z ČR

Pozn.: Sumy boli prepočítané z EUR na CZK kurzom 26,92 (kurz ČNB dňa 16.4.2009)

³² Spôsob výpočtu je uvedený na nasledujúcej strane

Na vylúčenie dvojitého zdanenia bola použitá metóda prostého zápočtu. Započítaná daň bola vypočítaná v súlade s článkom 22 SZDZ, § 38f čZDP a § 45 sZDP ako súčin celosvetových príjmov a podielu príjmov zo zdrojov v zahraničí na základe dane pred odpočítaním nezdaniteľných častí.

Z uvedených výpočtov je zrejmé, že pre rezidenta ČR je táto situácia výhodnejšia, pretože spolu na daniach zaplatí o približne 4 000,- Kč menej ako rezident Slovenskej republiky.

V nasledujúcich dvoch prípadoch pôjde o daňovníkov s tými istými príjmami, ale všetky príjmy budú plynúť z jedného štátu, a to štátu daňového rezidenstva.

7.2.3. Rezident ČR dosahujúci príjmy z ČR

Fyzická osoba nepodnikateľ, daňový rezident ČR, ktorý si uplatňuje zľavu na dani na poplatníka (§ 35ba čZDP) a na dve deti (§ 35c čZDP) dosiahol zo zdrojov v ČR tieto príjmy:

- zo závislej činnosti 300 000,- Kč
- dividendy zo zdroja 1 000,- Kč
- príjmy z prenájmu nehnuteľnosti zo zdroja 120 000,- Kč
- výdaje spojené s dosiahnutím príjmov z prenájmu 20 000,- Kč
- za verejné vystúpenie ako umelec 20 000,- Kč

	ZD	daň	Poznámky
závislá činnosť	402 000 Kč	60 300 Kč	Podľa § 6 čZDP
dividendy	1 000 Kč	150 Kč	zrážková daň podľa § 36 odst. (2) písm. a)
prenájom	84 000 Kč	12 600 Kč	Podľa § 9 odst. (4) čZDP uplatnené výdavky vo výške 30% z príjmov
verejné vystúpenie	20 000 Kč	3 000 Kč	Podľa § 6 čZDP
spolu	506 000 Kč	75 900 Kč	
- zľava na poplatníka		24 840 Kč	Podľa § 35ba odst. (1)
- zľava na deti		21 360 Kč	Podľa § 35c odst. (1)
daňová povinnosť		29 700 Kč	
- zálohy na daň		14 100 Kč	
daň na úhradu		15 600 Kč	

Tabuľka 8: Výpočet daňovej povinnosti rezidenta ČR dosahujúceho príjmy z ČR

7.2.4. Rezident SR dosahujúci príjmy zo SR

V poslednej situácii ide o fyzickú osobu nepodnikateľa, rezidenta SR, ktorý si uplatňuje nezdaniteľnú časť na daňovníka podľa § 11 sZDP a daňový bonus na 2 deti podľa § 33 sZDP. V roku 2009 dosiahol nasledujúce príjmy zo zdroja v SR:

- zo závislej činnosti 300 000,- Kč
- dividendy zo zdroja 1 000,- Kč
- príjmy z prenájmu nehnuteľnosti zo zdroja 120 000,- Kč
- výdaje spojené s dosiahnutím príjmov z prenájmu 20 000,- Kč
- za verejné vystúpenie ako umelec 20 000,- Kč

	ZD	daň	Poznámky
závislá činnosť	262 800 Kč	49 932 Kč	Podľa § 5 sZDP
dividendy	0 Kč	0 Kč	Podľa § 3 odst. (2) písm. c) sZDP nie sú predmetom dane
prenájom	72 000 Kč	13 680 Kč	Podľa § 6 odst. (10) sZDP boli uplatnené výdavky vo výške 40% z príjmov
verejné vystúpenie	20 000 Kč	3 800 Kč	Podľa § 5 sZDP
spolu	354 800 Kč		
- nezd. časť na poplatníka	108 372 Kč		Podľa § 11 sZDP
daň		46 821 Kč	
- zľava na deti		12 482 Kč	Podľa § 33 sZDP
daňová povinnosť		34 339 Kč	
- zálohy na daň		16 859 Kč	
daň na úhradu		17 480 Kč	

*Tabuľka 9: Výpočet daňovej povinnosti rezidenta SR dosahujúceho príjmy zo SR
Sumy boli prepočítané z EUR na CZK kurzom 26,92 (kurz ČNB dňa 16.4.2009)*

7.2.5. Záver

Z uvedených štyroch situácií je povinný zaplatiť najnižšiu daň rezident ČR s príjmami iba zo zdrojov v ČR. Ten zaplatí približne o 4 600,- Kč menej ako poplatník zo SR v prípade príjmov z oboch krajín aj príjmov iba zo zdrojov v SR a o približne 300,- Kč menej ako poplatník – rezident ČR s príjmami z oboch krajín.

	príjmy z krajiny rezidentstva	príjmy z oboch krajín
rezident ČR	29 700 Kč	30 029 Kč
rezident SR	34 339 Kč	34 339 Kč

Tabuľka 10: Porovnanie výšky daňovej povinnosti FO v rôznych situáciách

8. Návrhy a doporučení

Pre optimalizáciu daňovej povinnosti odporúčam v prvom rade dôsledne využívať možnosti, ktoré poskytuje SZDZ. Uvedené je podmienené skutočnosťou, že poplatník je daňovým rezidentom buď SR alebo ČR. Môže však nastať aj situácia, že poplatník je podľa sZDP a čZDP daňovým rezidentom oboch zmluvných štátov. Túto situáciu rieši Čl. 4 SZDZ, v ktorom je uvedený postup riešenia týchto kolíznych situácií. Nemôže teda dôjsť k tomu, že by poplatník bol nútený zdaňovať celosvetové príjmy v oboch štátoch.

Ďalšou podmienkou, na ktorú sa viaže využitie výhod zo zmlúv u vybraných typov príjmov (dividendy, úroky, licenčné poplatky), je preukázanie skutočnosti, že poplatník je skutočným vlastníkom príjmov. Akceptovaným prostriedkom býva prehlásenie o skutočnom vlastníctve príjmov. V podmienkach Českej republiky sú definované prijateľné spôsoby preukazovania daňového rezidentstva a skutočnosti, že poplatník je skutočným vlastníkom príjmov, v pokyne Ministerstva financií ČR D-286 ke zdaňování příjmů daňových nerezidentů plynoucích ze zdrojů na území ČR. Na Slovensku je to potom Usmernenie Ministerstva financií Slovenskej republiky na uplatňovanie zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia.

Prirodzeným a pochopiteľným prostriedkom daňovej optimalizácie je využitie všetkých možností, ktoré legislatíva štátu umožňuje. V oblasti medzinárodného zdanenia príjmov je jedným z kľúčových prvkov optimalizácie aj využitie možnosti započítania dane zaplatenej v zahraničí podľa Čl. 22 SZDZ. Časť dane, ktorá prevyšuje sumu, ktorú je možné započítať, je v ČR daňovo uznateľným výdavkom, to znamená, že je výhodné o túto čiastku znížiť základ dane. V súvislosti s tým musí byť poplatník schopný preukázať nasledujúce skutočnosti:

- **zdroj príjmu** potvrdením o zdanení od príslušného zahraničného správcu dane, prípadne potvrdením zahraničného platcu príjmov spolu s potvrdením o jeho vlastnom daňovom rezidentstve,
- **výšku základu dane** potvrdením o zdanení od príslušného zahraničného správcu dane, prípadne potvrdením zahraničného platcu príjmov,
- **výšku dane zaplatenej v zahraničí** potvrdením zahraničného správcu dane, prípadne v odôvodnených prípadoch je možné ju preukázať aj potvrdením platcu príjmu alebo depozitárom o zrazení dane,

- **správnosť výpočtu dane v zahraničí** – stačí odkazom na SZDZ, prípadne potvrdením zahraničného správcu dane.³³

Vo vzťahu k príjmom plynúcim zo zahraničia je nutné poukázať na nutnosť premanentného sledovania tzv. časových testov, ktoré sa viažu na niektoré činnosti, predovšetkým na vznik stálej prevádzkarne, čo je spojené s mnohými ďalšími povinnosťami poplatníka.

Aj pri úvahách v oblasti medzinárodného zdanenia je nutné zvažovať „štandardné“ možnosti daňovej optimalizácie. Ako čZDP, tak aj sZDP obsahujú ustanovenia, využitím ktorých je možné významným spôsobom optimalizovať daňovú záťaž. Jedná sa napr. o možnosť voľby medzi uplatnením paušálnych a skutočných výdajov, znižovanie základu dane o prípustné položky, využívanie všetkých možných zliav na dani.

Na záver považujem za vhodné uviesť, že kritérium daňovej záťaže poplatníka je iba jedným z tých, ktoré je nutné zvažovať a rozhodne nie je vhodné iba na jeho základe realizovať kroky k zmene štátu daňového rezidentstva. Je potrebné taktiež zvážiť rozdielnosť ostatných, hlavne nepriamych daní, výšku ostatných odvodov do štátneho rozpočtu (povinné zdravotné a sociálne poistné), atď. Z tohto dôvodu je treba považovať výsledky uvedené v bakalárskej práci za jeden z čiastkových vstupov k týmto úvahám.

³³ SOJKA, V.: *Mezinárodní zdanění příjmů*. 2. vyd. Praha: ASPI, 2008. 326 s. ISBN 978-80-7357-354-6. str. 45

9. Záver

Daňová politika zohráva významnú úlohu pri dosahovaní cieľov vlády cez stimulovanie prípadne brzdenie hospodárskej činnosti. Daňová politika taktiež zabezpečuje podstatnú časť disponibilných zdrojov štátneho rozpočtu. Fiškálna a znej vyplývajúca daňová politika tvorí dôležitý nástroj v rukách štátu. Význam tohto nástroja na Slovensku ešte vzrástol po strate suverenity v monetárnej oblasti pripojením sa k eurozóne od 1. 1. 2009.

Aj napriek tomu, že pred rokom 1993 mali Slovenská a Česká republika rovnakú daňovú sústavu, po rozdelení sa obidve krajiny uberali svojou cestou. Rozdiely síce neboli výrazné, ale boli. V prvých desiatich rokoch české vlády promptnejšie reagovali vo svojej daňovej sústave na meniace sa podmienky v hospodárstve.

Na Slovensku nastal zlom až na začiatku roku 2004, kedy do platnosti vstúpila daňová reforma, ktorá patrí medzi často diskutované témy u nás, ale aj v zahraničí. Celkové prínosy daňovej reformy bude možné hodnotiť až o niekoľko rokov, ale už teraz možno povedať, že bola pozitívne prijatá medzi podnikateľmi, ako aj medzi odbornou verejnosťou. V Českej republike vstúpila daňová reforma do platnosti až 1. 1. 2008, takže ešte nie je možné zhodnotiť prínosy pre ekonomiku.

Obe daňové reformy priniesli zrušenie progresívnej sadzby dane, na Slovensku sa zaviedla jednotná sazba dane pre všetky druhy príjmov aj príjmové skupiny obyvateľov, v ČR vertikálne rovná daň. Daňové systémy ČR aj SR kladú ťažisko daňových príjmov do verejných rozpočtov na nepriame dane, čo je efektívne vzhľadom na náklady výberu daní.

Porovnaním daňových systémov ČR a SR som zistila, že oba systémy sú si veľmi podobné, hlavne vďaka všeobecným trendom v oblasti zdaňovania. Zásadnešie rozdiely vidím v dani dedičskej, darovacej a dani z prevodu nehnuteľností, ktorá bola v SR daňovou reformou zrušená na rozdiel od ČR, kde stále platí. V samotnej dani z príjmov fyzických osôb sú veľké rozdiely medzi platným znením v ČR a SR. Tieto odchýlky sú podrobne rozpísané v tretej kapitole.

Pokiaľ ide o medzinárodné zdanenie príjmov, táto téma je svojim rozsahom veľmi široká a obsiahnuť všetky jej aspekty nie je jednoduché. V tejto práci som sa pokúsila popísať základné princípy a inštitúty medzinárodnej zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia. Ich správne pochopenie totiž umožňuje ďalej aplikovať tieto

znalosti na konkrétne situácie a správnu orientáciu v problematike.

Praktický príklad v závere tejto práce poukazuje na rozdiely v skutočnom daňovom zaťažení príjmov zo závislej činnosti v ČR a SR, ako aj v rôznych situáciách dosahovania príjmov z jedného, alebo oboch štátov.

Zoznam literatúry

Knihy

- (1) KUBÁTOVÁ, K. a kol.: *Moderní průvodce daňovým systémem*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1994. 240 s. ISBN 80-7169-020-1
- (2) KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*. 4. vyd. Praha: ASPI, 2006. 279 s. ISBN 80-7357-205-2
- (3) POKORNÝ, J. *Úspěšnost zaručena : jak efektivně zpracovat a obhájit diplomovou práci*. 1. vyd. Brno : Akademické nakladatelství CERM, 2004. 207 s. ISBN 80-7204-348-X
- (4) SCHULTZOVÁ, A. a kol.: *Daňovníctvo v SR*. 1. vyd. Bratislava: Súvaha, 2004. 331 s. ISBN 80-88727-77-4
- (5) SOJKA, V.: *Mezinárodní zdanění příjmů*. 2. vyd. Praha: ASPI, 2008. 326 s. ISBN 978-80-7357-354-6
- (6) VANČUROVÁ, A.: *Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva*. Praha: 1. VOX a. s., 2008. 324 s. ISBN 978-80-86324-72-2

Časopisy

- (7) ŠIMKOVÁ, E. *Usmernenie Ministerstva financií Slovenskej republiky na uplatňovanie zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia*. Ministerstvo financií Slovenskej republiky. Finančný spravodajca. Apríl 2000. roč. 34. č. 8. str. 515-516. ISSN 1335-0498

Zákony

- (8) Smlouva č. 100/2003 Sb. m. s. mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o zamezení dvojímu zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a z majetku
- (9) Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., ze dne 16. prosince 1992, ve znění p. p.
- (10) Ústavný zákon č. 460/1992 Zb., zo dňa 1. septembra 1992, v znení n. p.

- (11) Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ze dne 20. listopadu 1992, v znění pozdějších předpisů
- (12) Zákon č. 595/2003 Z. z., o dani z příjmů, ze dne 4. prosince 2003, v znění neskorších předpisů

Internetové stránky

- (13) 9 Nepřímé daně | HK ČR [internet]. 2008 [cit. 2009-1-20]. Dostupné na <http://www.komora.cz/hk-cr-top-02-sede/vzdelavani-a-lidske-zdroje/prirucka-pro-podnikani-v-roce-2008/art_25948/9-neprime-dane.aspx>
- (14) Daň silniční - BusinessInfo.cz [internet]. 2008 [cit. 2009-1-20]. Dostupné na <<http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/dan-silnicni/1001648/>>
- (15) Daně a stát > Daň darovací - Měsíc.cz [internet]. 2008 [cit. 2009-1-25]. Dostupné na <<http://www.mesec.cz/dane-a-stat/dan-darovaci/>>
- (16) Daně a stát > Daň dědická - Měsíc.cz [internet]. 2008 [cit. 2009-1-25]. Dostupné na <<http://www.mesec.cz/dane-a-stat/dan-dedicka/>>
- (17) DAŇOVÝ SYSTÉM - Daňový poradce – Sagit [internet]. 2008 [cit. 2008-12-5]. Dostupné na <http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=74&typ=r&levelid=da_108.htm>
- (18) Daňový systém České republiky | HK ČR [internet]. 2008 [cit. 2009-1-25]. Dostupné na <http://www.komora.cz/hk-cr/inmp/knihovna-informaci-pro-podnikani/provoz-podniku/finance-dane-ucetnictvi/dan-zprijemu-ucetnictvi/art_22134/danovy-system-ceske-republiky.aspx>
- (19) HNonline.sk: [internet]. 2008 [cit. 2009-03-10]. Dostupné na <http://hn.hnonline.sk/?p=k00000_save&article%5Bid%5D=23400760&article%5Barea_id%5D=>>
- (20) KUČERA, P.: *Co přináší rok 2008 – daňová reforma* [internet]. 2008 [cit. 2009-2-5]. Dostupné na <<http://cms.unihostostrava.cz/www/cl-671805/1-aktuality/3106-co-prinasi-rok-2008-danova-reforma/>>

- (21) LUPPI, A.: *Tax revenue in the EU*. EUROSTAT. Statistics in focus [internet]. 2008 [cit. 2009-1-10]. Dostupné na <
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-08-047/EN/KS-SF-08-047-EN.PDF>
- (22) Ministerstvo financí České republiky : Výsledky pokladního plnění státního rozpočtu ČR za rok 2008 [internet]. 2008 [cit. 2009-1-25]. Dostupné na <
http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/tiskove_zpravy_44687.html?year=2009>
- (23) Ministerstvo financií Slovenskej republiky - Koncepcia daňovej reformy v rokoch 2004 – 2006 [internet]. 2005 [cit. 2009-3-9]. Dostupné na
<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=3995>
- (24) Ministerstvo financií Slovenskej republiky - Plnenie štátneho rozpočtu SR v roku 2008 v SKK [internet]. 2009 [cit. 2009-3-9]. Dostupné na
http://www.finance.gov.sk/Components/CategoryDocuments/s_LoadDocument.aspx?categoryId=7162&documentId=3383
- (25) Silniční daň rok 2008, 2009 sazby, formulář, zálohy, výpočet, kalkulačka - Jak podnikat: [internet]. 2009 [cit. 2009-3-15]. Dostupné na <
<http://www.jakpodnikat.cz/silnicni-dan.php>>
- (26) Spotřební daň - BusinessInfo.cz [internet]. 2008 [cit. 2009-1-22]. Dostupné na
<<http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/spotrebni-dan/1001647/>>
- (27) Tax World: A History of Taxation [internet]. 1999 [cit. 2008-12-5]. Dostupné na
<<http://www.taxworld.org/History/TaxHistory.htm>>TRŽIDĚNÍ DANÍ - Daňový poradce – Sagit: [internet]. 2008 [cit. 2008-12-10]. Dostupné na
http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=74&typ=r&levelid=DA_490.H
TM
- (28) TRŽIDĚNÍ DANÍ - Daňový poradce – Sagit: [internet]. 2008 [cit. 2008-12-10].
Dostupné na
http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=74&typ=r&levelid=DA_490.H
TM
- (29) Vaše Evropa - Podniky - Placení daní [internet]. 2008 [cit. 2009-1-20]. Dostupné

na <http://ec.europa.eu/youreurope/business/managing-business/paying-taxes/czech-republic/index_cs.htm>

- (30) VEŘEJNÉ PŘÍJMY [internet]. 2008 [cit. 2009-1-20]. Dostupné na <http://www.econ.muni.cz/~ivan/xxx/subjects/ver_econ/prednes8.htm>

Zoznam použitých skratiek

ČR Česká republika

čZDP Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ze dne 20. listopadu 1992, v znění pozdějších předpisů

FO fyzická osoba

SR Slovenská republika

sZDP Zákon č. 595/2003 Z. z., o dani z příjmov, zo dňa 4. decembra 2003, v znení neskorších predpisov

SZDZ Smlouva č. 100/2003 Sb. m. s. mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o zamezení dvojímu zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a z majetku

Zoznam tabuliek a grafov

Graf 1: Celkové daňové príjmy v EU27 a eurozóne ako percento z HDP v rokoch 1999-2006	18
Graf 2: Štruktúra daňových príjmov v ČR v r. 2008	20
Graf 3: Štruktúra daňových príjmov do štátneho rozpočtu SR v r. 2008.....	24
Tabuľka 1: Prehľad ustanovení čZDP a sZDP	31
Tabuľka 2: Prehľad základných rozdielov v oblasti zdanenia príjmov zo závislej činnosti	32
Tabuľka 3: Výpočet čistej mzdy, odvodov a zálohy na daň rezidentov ČR	41
Tabuľka 4: Výpočet čistej mzdy, odvodov a zálohy na daň rezidentov SR.....	42
Tabuľka 5: Percentuálny podiel niektorých položiek výpočtu mzdy k hrubej mzde.....	43
Tabuľka 6: Výpočet daňovej povinnosti rezidenta ČR dosahujúceho príjmy zo SR.....	44
Tabuľka 7: Výpočet daňovej povinnosti rezidenta SR dosahujúceho príjmy z ČR.....	45
Tabuľka 8: Výpočet daňovej povinnosti rezidenta ČR dosahujúceho príjmy z ČR.....	46
Tabuľka 9: Výpočet daňovej povinnosti rezidenta SR dosahujúceho príjmy zo SR.....	47
Tabuľka 10: Porovnanie výšky daňovej povinnosti FO v rôznych situáciách.....	48

Zoznam príloh

Príloha 1: Plnenie štátneho rozpočtu ČR v roku 2008

Príloha 2: Plnenie štátneho rozpočtu SR v roku 2008

PRÍLOHY

v mld. Kč							
Příjmy státního rozpočtu	2007	2008				% plnění SR	Index skutečnost 2008/2007
	Skutečnost leden-prosinec	Schválený rozpočet	Rozpočet po změnách ^{*)}	Skutečnost leden-prosinec	% plnění	leden-prosinec 2007	
	1	2	3	4	5=4:3	6	
Příjmy celkem	1025,88	1036,51	1050,29	1064,57	101,4	106,4	103,8
v tom:							
Daňové příjmy celkem	900,79	938,35	938,35	930,64	99,2	103,3	103,3
Daňové příjmy (bez pojistného SZ)	533,5	551,3	551,3	545,03	98,9	103,2	102,2
v tom:							
- DPH	166,63	191,90	191,90	177,96	92,7	101,9	106,8
- spotřební daně ^{**)}	131,59	134,80	134,80	125,56	93,1	100,2	95,4
- daně z příjmů PO	114,75	117,90	117,90	127,56	108,2	106,7	111,2
- daně z příjmů FO	102,14	90,20	90,20	95,03	105,4	104,1	93,0
- vybíraná srážkou	6,05	3,90	3,90	7,27	186,4	121,0	120,1
- ze závislé činnosti	87,20	78,00	78,00	78,55	100,7	104,3	90,1
- z příznání	8,89	8,30	8,30	9,21	111,0	93,6	103,6
- správní poplatky vč. kolků	4,12	4,60	4,60	4,11	89,5	89,5	99,9
- majetkové daně	10,58	8,80	8,80	10,41	118,3	117,5	98,4
- clo	1,44	1,30	1,30	2,20	169,5	119,6	153,5
- poplatky a odvody v oblasti životního prostředí	1,31	1,30	1,30	1,34	103,2	100,8	102,4
- ostatní daňové příjmy ^{***)}	0,95	0,50	0,50	0,84	168,2	317,7	88,2
Pojistné SZ	367,29	387,05	387,05	385,61	99,6	103,5	105,0
z toho: na důchody	302,47	321,29	321,29	317,56	98,8	102,7	105,0
Nedaňové a kapitálové příjmy a přijaté transfery	125,09	98,16	111,94	133,93	119,6	135,1	107,1
v tom:							
- kapitoly	85,93	86,38	94,72	93,12	98,3	124,8	108,4
z toho: transfery přijaté od EU a Národního fondu	38,84	76,04	84,20	34,56	41,0	62,0	89,0
převody z fondů OSS	38,28	0,00	0,18	47,74	x	x	124,7
- kapitola Operace SFA	1,77	2,61	2,61	11,75	450,5	137,3	663,7
- kapitola Státní dluh	0,00	1,46	1,46	7,09	485,4	x	x
- VPS	37,39	7,71	13,16	21,98	220,9	166,6	77,7
v tom :							
- příjmy z úroků a real. fin. majet.	3,03	0,07	0,07	0,11	174,6	374,7	3,7
- splátky půjček ze zahraničí	0,25	0,69	0,69	0,52	75,6	32,6	208,6
- příjmy za realizaci záruk (převod z FSZ)	8,35	0,00	0,00	4,88	x	x	58,4
- soudní poplatky vč. kolků	0,94	0,70	0,70	0,96	136,6	134,3	101,8
- přijaté sankční platby	2,25	1,43	1,43	0,43	29,8	179,9	18,9
- ostatní příjmy VPS ^{***)}	22,57	4,83	10,27	15,8	215,9	119,3	98,2
*) Rozpočet upravený k 30.9.2008							
**) včetně tzv. ekologických daní (daň z elektřiny, zemního plynu a některých dalších plynů a pevných paliv) vybíraných od roku 2008							
***) dopočet do celku							

Príloha 1: Plnenie príjmov do štátneho rozpočtu ČR v roku 2008

Zdroj: Ministerstvo financí České republiky : Výsledky pokladního plnění státního rozpočtu ČR za rok 2008 [internet]. 2008 [cit. 2009-I-25]. Dostupné na < http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/tiskove_zpravy_44687.html?year=2009

Názov položky	Rozpočet 2008	Január	Február	Marec	April	Máj	Jun	Jul	August	September	Oktober	November	December
Celkové príjmy - mesačné údaje	0,0	35 003,7	16 534,5	29 429,5	32 461,9	19 848,4	22 920,8	30 551,1	29 919,0	25 188,8	33 072,2	32 141,8	34 922,5
Celkové príjmy - kumulatívne údaje	348 251,6	35 003,7	51 538,2	80 967,7	113 429,6	133 278,0	156 207,8	186 758,9	216 677,9	241 866,7	274 938,9	307 080,7	342 003,2
A. Daňové príjmy	270 976,0	33 163,1	43 361,0	66 565,4	94 178,0	108 799,5	128 632,9	154 870,3	172 198,1	194 840,9	223 619,3	243 964,3	271 925,0
1. Dane z príjmov, zisku a kapitálového majetku	67 217,0	3 360,6	5 724,9	21 169,4	26 654,1	28 391,7	36 128,6	43 712,4	47 118,1	54 335,1	60 046,1	63 719,1	73 680,6
- daň z príjmov fyzických osôb	3 131,0	-821,4	-1 588,5	-32,0	-1 603,7	-2 755,4	-790,1	-81,0	-421,8	99,5	519,0	562,3	3 553,2
- v tom: zo závislej činnosti a funkčných požitkov	44 354,0	4 886,0	8 453,7	11 125,4	14 207,3	17 684,9	21 547,3	25 959,0	29 988,3	33 973,6	38 225,4	42 422,2	48 947,5
z podnikania a inej samostat. zárob. činnosti	6 149,0	207,0	449,3	3 672,4	4 536,5	3 620,6	4 126,3	4 520,8	4 658,8	5 103,7	5 426,9	5 564,8	6 096,4
poukázané miestnej samospráve	-47 372,0	-5 714,4	-10 491,5	-14 829,8	-20 347,5	-24 060,9	-26 463,7	-30 560,8	-35 088,9	-38 977,8	-43 133,3	-47 424,7	-51 490,7
- daň z príjmov právnických osôb	58 455,0	3 089,1	5 957,4	19 445,8	25 880,4	28 347,5	33 747,7	40 069,4	43 397,2	49 594,7	54 427,3	57 431,7	63 922,1
- daň z príjmov vybraná zrážkou	5 631,0	893,0	1 356,0	1 755,6	2 377,4	2 799,6	3 171,0	3 724,0	4 142,7	4 640,9	5 099,8	5 725,1	6 205,3
2. Domáce dane na tovary a služby	202 799,0	29 703,1	37 447,0	45 107,2	67 129,2	79 917,1	91 918,7	110 487,0	124 325,3	139 663,9	162 636,4	179 197,5	196 981,7
- daň z pridanej hodnoty	142 026,0	19 189,5	23 596,9	28 028,5	46 657,4	55 447,7	63 243,6	77 749,1	86 753,5	97 575,0	115 164,9	126 922,0	139 557,2
- spotrebné dane	60 770,0	10 509,9	13 833,6	17 088,3	20 464,6	24 468,4	28 670,7	32 734,9	37 567,9	42 086,8	47 469,2	52 272,7	57 419,3
z minerálnych olejov	36 202,0	2 483,7	5 136,5	7 841,2	10 575,2	13 627,5	16 688,3	19 730,9	22 938,8	26 031,8	29 145,5	32 477,9	35 375,4
z liehu	6 279,0	834,4	1 377,4	1 779,4	2 262,3	2 623,4	3 236,3	3 739,8	4 301,5	4 859,2	5 438,6	6 003,4	6 716,3
z piva	2 110,0	119,6	239,7	362,0	496,0	654,0	850,3	1 061,7	1 289,3	1 490,6	1 645,2	1 779,6	1 898,1
z vína	110,0	23,6	28,9	33,1	39,7	46,5	52,4	58,7	65,5	72,7	87,2	97,3	112,1
z tabakových výrobkov	15 711,0	7 048,6	7 051,1	7 052,6	7 091,4	7 517,0	7 843,4	8 143,8	8 925,7	9 542,3	11 012,3	11 652,3	13 049,0
z elektriny, uhlia a zemného plynu	357,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	47,1	90,2	140,4	202,2	268,4
- dane z použív. tovarov a povd. na výkon činnosti	3,0	3,7	14,5	10,4	7,2	1,0	4,4	3,0	3,9	2,1	2,3	2,8	5,2
3. Dane z medzinárodného obchodu a transakcii	960,0	94,6	180,0	275,5	374,5	466,6	557,5	631,9	716,4	801,1	893,2	1 001,1	1 111,7
4. Iné dane	0,0	4,8	9,1	13,3	20,2	24,1	28,1	39,0	38,3	40,8	43,6	46,6	51,0
B. Nedanové príjmy	22 326,3	1 807,0	3 646,0	4 941,5	7 310,5	9 432,3	11 037,1	14 088,4	15 990,3	17 535,0	21 000,3	22 798,2	26 327,4
1. Príjmy z podnikania a vlastníctva majetku	899,3	21,7	41,7	56,6	190,7	718,1	845,5	988,8	1 008,4	1 028,0	1 668,4	1 688,3	1 759,6
2. Administratívne poplatky a iné poplatky a platby	7 955,1	564,1	1 499,3	2 389,4	2 798,5	3 558,2	4 220,7	4 949,9	5 698,9	6 252,7	6 925,8	7 737,4	8 493,6
3. Kapitálové príjmy	3 074,6	11,8	91,2	117,9	354,5	385,5	563,7	613,5	679,2	786,0	840,4	844,8	852,7
4. Úroky z domácich úverov, pôžičiek a vkladov	7 185,5	563,4	799,2	853,7	1 980,7	2 012,8	2 120,0	3 787,6	4 079,3	4 198,7	5 372,0	5 865,5	7 161,1
5. Úroky zo zahraničných úverov, pôžičiek a vkladov	10,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	12,8	14,4	14,4
6. Iné nedanové príjmy	3 211,5	646,0	1 214,6	1 521,9	1 986,1	2 757,7	3 287,2	3 768,6	4 564,5	5 269,6	6 182,9	6 647,8	8 046,0
C. Granty a transfery	54 949,3	33,6	4 531,2	9 460,8	11 941,1	15 046,2	16 537,8	17 800,2	28 489,5	29 490,8	30 319,3	40 318,2	43 850,8
z toho: z rozpočtu EÚ	35 984,7	0,2	4 482,2	9 341,0	11 774,1	14 756,8	16 204,7	17 429,8	19 004,7	19 974,8	20 425,8	22 606,3	25 940,2
z ľudského	18 964,6	24,3	30,5	88,9	119,3	229,8	246,1	286,8	9 364,9	9 381,4	9 715,4	17 487,1	17 581,5
D. Prechodné položky	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Príloha 2: Plnenie príjmov do štátneho rozpočtu SR v roku 2008 (v mld. Sk)

Zdroj: Ministerstvo financií Slovenskej republiky - Plnenie štátneho rozpočtu SR v roku 2008 v SKK [internet]. 2009 [cit. 2009-3-9].

Dostupné na <http://www.finance.gov.sk/Components/CategoryDocuments/s_LoadDocument.aspx?categoryId=7162&documentId=3383